ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 22ας Οκτωβρίου 1996 *

Στην υπόθεση Τ-266/94,

Foreningen af Jernskibs-og Maskinbyggerier i Danmark, Skibsværftsforeningen, ένωση δανικού δικαίου, με έδρα την Κοπεγχάγη, ενεργούσα ιδίω ονόματι και ως εντολοδόχος των:

Assens Skibsværft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Assens (Δανία),

Burmeister & Wain Skibsværft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα την Κοπεγχάγη,

Danyard A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Frederikshavn (Δανία),

Fredericia Skibsværft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Fredericia (Δανία),

Odense Staalskibsværft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Odense (Δανία),

Svendborg Værft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Svendborg (Δανία),

Ørskov Christensens Staalskibsværft A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Frederikshavn (Δανία),

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Aarhus Flydedok A/S, εταιρίας δανικού δικαίου, με έδρα το Århus (Δανία),

εκπροσωπούμενες από τον Jan-Erik Svensson, δικηγόρο Κοπεγχάγης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Philippe Dupont, 8-10, rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσες,

υποστηριζόμενες από το

Βασίλειο της Δανίας, εκπροσωπούμενο από τον Peter Biering, προϊστάμενο υπηρεσίας στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Δανίας, 4, boulevard Royal,

παρεμβαίνον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Anders Christian Jessen και Ben Smulders, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζομένης από την

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπουμένης από τους Ernst Röder, Ministerialrat στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, και Bernd Kloke, Oberregierungsrat στο ίδιο υπουργείο, επικουρουμένους, κατά την προφορική διαδικασία, από τον Michael Schütte, δικηγόρο Βρυξελλών,

και την

MTW Schiffswerft GmbH (πρώην Meerestechnik Werft), εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Wismar (Γερμανία), εκπροσωπουμένη από τους Hans-Jürgen Rabe και Georg M. Berrisch, δικηγόρους Αμβούργου, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο François Turk, 13 B, avenue Guillaume,

παρεμβαίνουσες,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως, εν όλω ή εν μέρει, της αποφάσεως της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1994, περί της καταβολής του δευτέρου τμήματος κρατικής ενισχύσεως υπέρ της MTW Schiffswerft GmbH, πρώην Meerestechnik Werft,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους C. P. Briët, Πρόεδρο, και B. Vesterdorf, την P. Lindh, τους A. Potocki και J. L. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 14ης Μαΐου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της Συνθήκης ΕΚ) και του άρθρου 113 της Συνθήκης ΕΟΚ, το Συμβούλιο θέσπισε ειδικούς κανόνες ως προς το ποιες κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνονται στην οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27, στο εξής: έβδομη οδηγία), όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 92/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 219, σ. 54, στο εξής: οδηγία 92/68), την οδηγία 93/115/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 326, σ. 62, στο εξής: οδηγία 93/115), και την οδηγία 94/73/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 351, σ. 10). Η έβδομη οδηγία διακρίνει μεταξύ, αφενός, των ενισχύσεων στην παραγωγή, οι οποίες καλούνται λειτουργικές ενισχύσεις και για τις οποίες ισχύει ανώτατο όριο, και, αφετέρου, των ενισχύσεων αναδιαρθρώσεως, οι οποίες σκοπούν στην υποστήριξη των διαρθρωτικών μεταβολών που είναι επιθυμητές στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών στην Ευρώπη.

2 Στις 25 Μαΐου 1992 η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση οδηγίας για τη θέσπιση ειδικών και μεταβατικών κανόνων όσον αφορά τα ναυπηγεία εντός της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η πρόταση συνοδευόταν από ανακοίνωση στην οποία εκτίθετο η ανάγκη να επιτραπούν, κατ' εξαίρεση, λειτουργικές ενισχύσεις υπερβαίνουσες το σύνηθες ανώτατο όριο, προκειμένου να διευκολυνθούν οι αναγκαίες αναδιαρθρώσεις στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών στην Ανατολική Γερμανία [SEC(92) 991 τελικό, στο εξής: ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992]. Στις 20 Ιουλίου 1992 το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 92/68.

3 Με την οδηγία αυτή προστέθηκε στο κεφάλαιο IV της έβδομης οδηγίας ένα άρθρο 10α, το οποίο ορίζει τα εξής:

«1. Με εξαίρεση το άρθρο 4, παράγραφοι 6 και 7, το κεφάλαιο II δεν εφαρμόζεται στις δραστηριότητες κατασκευής και μετατροπής πλοίων των ναυπηγείων που λειτουργούσαν στο έδαφος της πρώην [Λαϊκής] Δημοκρατίας της Γερμανίας την 1η Ιουλίου 1990.

2. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1993, η χορήγηση λειτουργικής ενίσχυσης για δραστηριότητες κατασκευής και μετατροπής πλοίων των ναυπηγείων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 θεωρείται ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά εφόσον:

α) οι ενισχύσεις για τη διευκόλυνση της λειτουργίας των ναυπηγείων αυτών κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου δεν υπερβαίνουν, για κανένα από τα εν λόγω ναυπηγεία, ένα ανώτατο ποσοστό 36 % του ετήσιου κύκλου εργασιών αναφοράς, υπολογιζομένου σε τριετή βάση και αφορώντος τις εργασίες κατασκευής και μετατροπής πλοίων μετά την αναδιάρθρωση· οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να καταβληθούν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1993·

β) δεν χορηγείται καμία άλλη ενίσχυση στην παραγωγή για συμβάσεις που υπογράφονται μεταξύ 1ης Ιουλίου 1990 και 31 Δεκεμβρίου 1993·

γ) η Γερμανική Κυβέρνηση δέχεται να προβεί, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που εγκρίνεται από την Επιτροπή, και πάντως πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995, σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού ίση προς το 40 % του παραγωγικού δυναμικού που υπήρχε κατά την 1η Ιουλίου 1990, ύψους 545 000 cgt (compensated gross tonnage)·

δ) η Γερμανική Κυβέρνηση αποδεικνύει στην Επιτροπή, μέσω ετησίων εκθέσεων που συντάσσει ανεξάρτητος ορκωτός λογιστής, ότι η χορήγηση ενισχύσεων προορίζεται αποκλειστικά για τη στήριξη των δραστηριοτήτων των ναυπηγείων στην πρώην [Λαϊκή] Δημοκρατία της Γερμανίας· η πρώτη σχετική έκθεση πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή το αργότερο στο τέλος Φεβρουαρίου 1993.

3. Η Επιτροπή εξασφαλίζει ότι οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο παρόν άρθρο δεν παραβλάπτουν τις συναλλαγές σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον.»

Ιστορικό της διαφοράς

4 Η MTW Schiffswerft GmbH (στο εξής: MTW), εταιρία με έδρα το Wismar (Γερμανία), εκμεταλλεύεται ναυπηγείο στο έδαφος της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Το ναυπηγείο αυτό ιδιωτικοποιήθηκε κατόπιν πωλήσεως, στις 11 Αυγούστου 1992, προς την Bremer Vulkan AG. Με έγγραφο της 2ας Οκτωβρίου 1992, η Γερμανική Κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο ενισχύσεως υπέρ του εν λόγω ναυπηγείου.

5 Σύμφωνα με τα προσκομισθέντα από την Επιτροπή στοιχεία, το σχέδιο λειτουργικής ενισχύσεως ανερχόταν σε 597,2 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα (DM) (80,7 εκατομμύρια DM για την κάλυψη του 40 % των παλαιών χρεών, 57,7 εκατομμύρια DM ως εισφορά κεφαλαίου και 458,8 εκατομμύρια DM για την κάλυψη των ζημιών κατά την αναδιάρθρωση).

6 Στις 30 Οκτωβρίου 1992, η Επιτροπή απέστειλε έγγραφο προς τις γερμανικές αρχές ζητώντας τους συμπληρωματικά στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά της παρασχέθηκαν προφορικώς, κατά τη σύσκεψη της 2ας Δεκεμβρίου 1992, στη συνέχεια δε γραπτώς, στις 4 Δεκεμβρίου 1992.

7 Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή ζήτησε από τους συμβούλους A & P Appledore International (στο εξής: Appledore) να εκπονήσουν μελέτη των γνωστοποιηθέντων σχεδίων επενδύσεων υπέρ της MTW και των άλλων ανατολικογερμανικών ναυπηγείων και να υπολογίσουν τα αποτελέσματά τους ως προς το παραγωγικό δυναμικό. Σε μια πρώτη έκθεση, την οποία απέστειλε στην Επιτροπή στις 4 Δεκεμβρίου 1992, η Appledore κατέληξε ότι θα τηρούνταν το καθορισθέν για την MTW όριο των 100 000 cgt [αντισταθμισμένη ολική χωρητικότητα («compensated gross tonnage»), στο εξής: cgt].

8 Σε συνεδρίαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992, η Επιτροπή αποφάσισε να επιτρέψει την καταβολή προς την MTW ενός πρώτου τμήματος λειτουργικής ενισχύσεως ύψους 191,2 εκατομμυρίων DM. Η απόφαση αυτή (στο εξής: πρώτη απόφαση ή απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992) κοινοποιήθηκε στη Γερμανική Κυβέρνηση με έγγραφο της 6ης Ιανουαρίου 1993.

9 Την 1η Απριλίου 1993, η Επιτροπή υπέβαλε τη δεύτερη έκθεσή της ως προς τον έλεγχο της ιδιωτικοποιήσεως εντός των νέων γερμανικών ομοσπόνδων κρατών. Από την έκθεση αυτή προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι, εντός του πλαισίου των εξαιρέσεων, η Γερμανική Κυβέρνηση είχε δεχθεί να προβεί, πριν από το τέλος του 1995, σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση κατά 40 % του υφισταμένου το 1990 παραγωγικού δυναμικού ναυπηγήσεως ύψους 545 000 cgt. Η Γερμανική Κυβέρνηση υπέδειξε την ακόλουθη κατανομή του μελλοντικού παραγωγικού δυναμικού ναυπηγήσεως θαλασσίων σκαφών στα ναυπηγεία των νέων ομοσπόνδων κρατών.

	Παραγωγικό δυναμικό το 1990 (cgt)	Μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό (cgt)	Εξέλιξη
MTW	87 275	100 000	+ 12 725
WW	133 804	85 000	- 48 804
PW	0	35 000	+ 35 000
VW	183 030	85 000	- 98 030
EWB	38 228	22 000	- 16 228
NW	97 042	0	- 97 042
RSW	5 662	0	- 5 662
Σύνολο	545 041	327 000	- 218 041

10 Από την προαναφερθείσα έκθεση της 1ης Απριλίου 1993 προκύπτει επίσης ότι, βάσει των σχεδίων επενδύσεων, η Appledore είχε υπολογίσει το παραγωγικό δυναμικό των τριών ιδιωτικοποιηθέντων ναυπηγείων MTW, WW και PW. Κατά την Appledore, τα τρία αυτά ναυπηγεία δεν μπορούσαν να υπερβούν τα συμφωνηθέντα ανώτατα όρια παραγωγικού δυναμικού (βλ. τον πίνακα ανωτέρω), λόγω τεχνικών δυσχερειών που είχαν εντοπισθεί στις εγκαταστάσεις παραγωγής.

11 Σύμφωνα με τα προσκομισθέντα από την Επιτροπή στοιχεία, οι γερμανικές αρχές της απέστειλαν, εντός του Μαρτίου 1993, την πρώτη έκθεση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας (στο εξής: έκθεση «spill-over»), καταρτισθείσα από την C & L Treuarbeit Deutsche Revision και καλύπτουσα το χρονικό διάστημα από 1ης Νοεμβρίου 1992 έως 28 Φεβρουαρίου 1993.

12 Άλλες εκθέσεις «spill-over» απεστάλησαν στην Επιτροπή στις 11 Οκτωβρίου 1993, στις 14 Δεκεμβρίου 1993 και στις 2 Φεβρουαρίου 1994. Η ετήσια έκθεση «spill-over» για το 1993 υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 16 Μαρτίου 1994.

13 Στις αρχές Αυγούστου 1993, οι γερμανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η MTW επεξεργαζόταν σχέδιο μεταφοράς του ναυπηγείου λόγω του ότι η φύση του εδάφους στην παρούσα εγκατάσταση θα καθιστούσε, κατά πάσα πιθανότητα, αδύνατη την κατασκευή ναυπηγείου όπως το προβλεπόμενο στη συμφωνία ιδιωτικοποιήσεως. Η Επιτροπή, προκειμένου να υπενθυμίσει τις ενδεχόμενες συνέπειες της σχεδιαζομένης μεταφοράς, συσκέφθηκε τόσο με τις γερμανικές αρχές στις 19 Αυγούστου 1993, όσο και με τους εκπροσώπους του δανικού Υπουργείου Βιομηχανίας και με τις προσφεύγουσες στις 18 Οκτωβρίου 1993.

14 Στις 27 Οκτωβρίου 1993, η Επιτροπή ζήτησε από τις γερμανικές αρχές να γνωστοποιήσουν επισήμως το σχέδιο μεταφοράς του ναυπηγείου. Η γνωστοποίηση έγινε με έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1993. Στη συνέχεια, το σχέδιο μεταφοράς συζητήθηκε με τα κράτη μέλη σε πολυμερή σύσκεψη της 3ης Δεκεμβρίου 1993.

15 Με έγγραφο της 15ης Δεκεμβρίου 1993, η Επιτροπή ενημέρωσε τη Γερμανική Κυβέρνηση ότι δεν μπορούσε να λάβει απόφαση ως προς το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993.

16 Οι συζητήσεις σχετικά με τις συνέπειες της μεταφοράς του ναυπηγείου συνεχίστηκαν κατά τους πρώτους μήνες του 1994 και, στις 7 Φεβρουαρίου 1994, πραγματοποιήθηκε νέα πολυμερής σύσκεψη με τα κράτη μέλη. Στις 29 Απριλίου 1994, οι γερμανικές αρχές ανακοίνωσαν ότι το σχέδιο μεταφοράς του ναυπηγείου είχε εγκαταλειφθεί. Η Επιτροπή, στη συνεδρίαση της 11ης Μαΐου 1994, αποφάσισε να επιτρέψει την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως, ήτοι 406 εκατομμυρίων DM, εκ των οποίων 220,8 εκατομμύρια σε μετρητά, με την αιτιολογία ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας.

17 Η απόφαση της 11ης Μαΐου 1994 (στο εξής: επίδικη απόφαση) αποτέλεσε αντικείμενο ανακοινώσεως τύπου την ίδια ημέρα. Με έγγραφο της 18ης Μαΐου 1994, η Επιτροπή διαβίβασε την απόφασή της στη Γερμανική Κυβέρνηση προς την οποία απευθυνόταν.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες άσκησαν την παρούσα προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Ιουλίου 1994.

19 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Οκτωβρίου 1994, οι προσφεύγουσες ζήτησαν να καταστεί γλώσσα διαδικασίας η αγγλική αντί της δανικής. Με διάταξη της 8ης Νοεμβρίου 1994, το Πρωτοδικείο επέτρεψε στους διαδίκους να συνεχίσουν τη διαδικασία στην αγγλική γλώσσα.

20 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Δεκεμβρίου 1994, η MTW ζήτησε να της επιτραπεί να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 10ης Μαρτίου 1995, ο πρόεδρος του δευτέρου πενταμελούς τμήματος επέτρεψε την παρέμβαση αυτή.

21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 16 Δεκεμβρίου 1994, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε να της επιτραπεί να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 10ης Μαρτίου 1995, ο πρόεδρος του δευτέρου πενταμελούς τμήματος επέτρεψε την παρέμβαση αυτή.

22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Δεκεμβρίου 1994, το Βασίλειο της Δανίας ζήτησε να του επιτραπεί να παρέμβει υπέρ των προσφευγουσών. Με διάταξη της 10ης Μαρτίου 1995, ο Πρόεδρος του δευτέρου πενταμελούς τμήματος επέτρεψε την παρέμβαση αυτή.

23 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 17 Φεβρουαρίου 1995, οι προσφεύγουσες ζήτησαν από το Πρωτοδικείο, βάσει των άρθρων 70 και 114 του Κανονισμού Διαδικασίας, αφενός, να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα, τα οποία θεωρούν ουσιώδη και αναγκαία για τη διευκρίνιση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, και, αφετέρου, να διατάξει πραγματογνωμοσύνη προκειμένου να

εξετασθούν οι μέθοδοι τις οποίες χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να ελέγξει τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού σύμφωνα με το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας. Όσον αφορά τα έγγραφα, οι προσφεύγουσες ζήτησαν να προσκομισθούν: 1) το έγγραφο που κοινοποίησαν οι γερμανικές αρχές στις 2 Οκτωβρίου 1992 και το έγγραφο της 4ης Δεκεμβρίου 1992, με το οποίο οι αρχές αυτές παρέσχαν συμπληρωματικά στοιχεία επί του κοινοποιηθέντος εγγράφου, 2) τις εκθέσεις «spill-over» του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας, 3) τα έγγραφα τεκμηριώσεως που αφορούν την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως και, ιδίως, το έγγραφο των γερμανικών αρχών της 2ας Φεβρουαρίου 1994, 4) το έγγραφο της Γερμανικής Κυβερνήσεως της 24ης Ιουλίου 1992, με το οποίο επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να προβεί σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού κατά 40 % εντός της ταχθείσας προθεσμίας, σύμφωνα με το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας και, τέλος, 5) το έγγραφο της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 1993 που απεστάλη στη Γερμανική Κυβέρνηση.

24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 11 Απριλίου 1995, η Επιτροπή ζήτησε από το Πρωτοδικείο να απορρίψει τα αιτήματα των προσφευγουσών περί διεξαγωγής αποδείξεων, πλην του αιτήματος να προσκομισθεί το έγγραφο της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 1993, το οποίο η Επιτροπή επισύναψε στο εν λόγω δικόγραφο.

25 Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 1995, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει το έγγραφο των γερμανικών αρχών της 2ας Φεβρουαρίου 1994, σχετικό με την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως. Η Επιτροπή προσκόμισε το έγγραφο αυτό στις 27 Ιουνίου 1995.

26 Με απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Σεπτεμβρίου 1995, εισηγητής διορίστηκε δικαστής του τρίτου πενταμελούς τμήματος, στο οποίο ανατέθηκε, ως εκ τούτου, η υπόθεση.

27 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο, με έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1996, κάλεσε τους διαδίκους να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα και να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις τόσο εγγράφως όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Οι προσφεύγουσες απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου με έγγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία την 1η Απριλίου 1996. Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία στις 23 Απριλίου 1996, η Επιτροπή απάντησε στις ερωτήσεις και προσκόμισε τα αιτηθέντα έγγραφα.

28 Οι διάδικοι ανέπτυξαν τις παρατηρήσεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαΐου 1996.

29 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την απόφαση της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1994, περί της καταβολής του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως υπέρ της MTW·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·

— να καταδικάσει την παρεμβαίνουσα MTW στα δικαστικά έξοδα της παρεμβάσεώς της.

30 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

31 Το παρεμβαίνον Βασίλειο της Δανίας ζητεί από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1994, περί της καταβολής του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως υπέρ της MTW.

32 Η παρεμβαίνουσα Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί από το Πρωτοδικείο να απορρίψει την προσφυγή.

33 Η παρεμβαίνουσα MTW ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της παρεμβαίνουσας.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

34 Η παρεμβαίνουσα MTW διερωτάται αν τα οκτώ δανικά ναυπηγεία που απαριθμούνται στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο μπορούν να θεωρηθούν ως προσφεύγοντα της παρούσας δίκης. Δεδομένου ότι το δικόγραφο της προσφυγής δεν καθορίζει σαφώς τους προσφεύγοντες, η MTW ισχυρίζεται ότι από το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας προκύπτει εξ αντιδιαστολής ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, τουλάχιστον καθόσον αφορά αυτά τα ναυπηγεία.

35 Σε περίπτωση που το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η προσφυγή ασκήθηκε από κοινού από την ένωση και από τα οκτώ ναυπηγεία, η προσφυγή των ναυπηγείων αυτών, λαμβανόμενη αυτοτελώς, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, δεδομένου ότι τα ναυπηγεία δεν απέδειξαν ότι μετέσχαν στη διοικητική διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 391). Επιπλέον, τα δανικά ναυπηγεία δεν προέβαλαν κανένα συγκεκριμένο επιχείρημα ως προς τις συνέπειες που μπορεί να έχει η επίμαχη κρατική ενίσχυση για τη θέση τους στην αγορά.

36 Οι προσφεύγουσες επισημαίνουν, κατ' αρχάς, ότι από το κείμενο στη δανική γλώσσα του δικογράφου της προσφυγής προκύπτει ότι προσφεύγουσα είναι η ένωση των δανικών ναυπηγείων ενεργούσα ιδίω ονόματι και για λογαριασμό των ναυπηγείων που αναφέρει το δικόγραφο της προσφυγής. Στη συνέχεια, οι

προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η MTW, ως παρεμβαίνουσα, δεν νομιμοποιείται, κατά το άρθρο 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας και κατά τα άρθρα 37, τρίτο εδάφιο, και 46 του Οργανισμού (ΕΚ) του Δικαστηρίου, να προτείνει ένσταση απαραδέκτου, εφόσον η καθής δεν αμφισβήτησε το παραδεκτό της προσφυγής (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψεις 20 έως 22, και της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203).

37 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι το Πρωτοδικείο δεν πρέπει να κηρύξει αυτεπαγγέλτως απαράδεκτη την προσφυγή, δεδομένου ότι η MTW προέβαλε το ζήτημα του απαραδέκτου σε πολύ όψιμο στάδιο της δίκης. Εν πάση περιπτώσει, η ένσταση περί του εν μέρει απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι το παραδεκτό της προσφυγής της ενώσεως δεν αμφισβητείται και ότι πρόκειται για μία και την αυτή προσφυγή (προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής). Εξάλλου, τα δανικά ναυπηγεία ανταγωνίζονται την MTW και η κρατική ενίσχυση θα μεταβάλει αρκούντως τη θέση τους στην αγορά, όπως αυτό έχει εκτεθεί σαφώς και με ακρίβεια στο δικόγραφο της προσφυγής. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες πληρούν τις προϋποθέσεις για τη γένεση του δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής (προπαρατεθείσες αποφάσεις Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

38 Όσον αφορά το αν η MTW, ως παρεμβαίνουσα, νομιμοποιείται να προτείνει ένσταση απαραδέκτου, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 37, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, εφαρμοστέο στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία δυνάμει του άρθρου 46, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω οργανισμού, η παρέμβαση έχει ως αντικείμενο την υποστήριξη των αιτημάτων του ενός των διαδίκων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο παρεμβαίνων αποδέχεται τη δίκη στο στάδιο που αυτή βρίσκεται κατά τον χρόνο της παρεμβάσεώς του.

39 Συνεπώς, η MTW δεν νομιμοποιείται να προτείνει ένσταση περί του εν μέρει απαραδέκτου και το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να εξετάσει την επιχειρηματολογία που αυτή προβάλλει προς στήριξη της ενστάσεως αυτής (προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 22).

40 Εντούτοις, δεδομένου ότι πρόκειται για λόγο απαραδέκτου δημοσίας τάξεως, το Πρωτοδικείο μπορεί οποτεδήποτε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το παραδεκτό της προσφυγής, δυνάμει του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας.

41 Διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι, λαμβανομένου υπόψη του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου και της απαντήσεως στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, προσφεύγουσες είναι η Forening af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark, Skibsværftsforeningen (ένωση των δανικών ναυπηγείων, στο εξής: Skibsværftsforening), ενεργούσα ιδίω ονόματι και ως εντολοδόχος των ακολούθων δανικών ναυπηγείων: Assens Skibsværft A/S, Burmeister & Wain Skibsværft A/S, Danyard A/S, Fredericia Skibsværft A/S, Odense Staalskibsværft A/S, Svendborg Værft A/S, Ørskov Christensens Staalskibsværft A/S, και Aarhus Flydedok A/S. Κατά το καταστατικό της, η Skibsværftsforeningen έχει, κυρίως, ως αποστολή να εκπροσωπεί τον τομέα των ναυπηγικών εργασιών στη Δανία και στο εξωτερικό.

42 Αντιθέτως προς την άποψη της MTW, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η προσφυγή συνάδει προς το άρθρο 44, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

43 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (στο εξής: Συνθήκη) επιτρέπει σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα να ασκούν προσφυγή κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτά ή κατά των αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, τα αφορούν άμεσα και ατομικά. Εν προκειμένω, πρόκειται περί αποφάσεως απευθυνθείσας στη Γερμανική Κυβέρνηση.

44 Κατά παγία νομολογία, όσοι δεν είναι αποδέκτες μιας αποφάσεως δεν μπορούν να ισχυρισθούν ότι η απόφαση τους αφορά ατομικά, παρά μόνον αν η απόφαση αυτή τους θίγει λόγω ορισμένων ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών τους ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως η οποία τους διακρίνει έναντι κάθε άλλου προσώπου και, ως εκ τούτου, τους εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή 1954-1964, σ. 937, 942, και αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Απριλίου 1995, Τ-435/93, ASPEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1281, σκέψη 62, και της 5ης Ιουνίου 1996, Τ-398/94, Kahn Scheepvaart κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-477, σκέψη 37).

45 Στη συνέχεια επισημαίνεται ότι η επίδικη απόφαση εκδόθηκε από την Επιτροπή στο πλαίσιο της προκαταρκτικής διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Δεδομένου, όμως, ότι οι προσφεύγουσες δεν ζήτησαν την ακύρωσή της λόγω του ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωσή της να κινήσει τη διαδικασία της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου ούτε λόγω του ότι δεν τηρήθηκαν οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπει η δεύτερη

αυτή διάταξη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91, Cook κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2487, και Matra κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα), το γεγονός και μόνον ότι οι προσφεύγουσες μπορούν να θεωρηθούν ως «ενδιαφερόμενοι», υπό την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεν αρκεί για να κριθεί η προσφυγή παραδεκτή. Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν οι προσφεύγουσες θίγονται από την επίδικη απόφαση λόγω άλλων περιστατικών ικανών να τις εξατομικεύσουν κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη, υπό την έννοια της προπαρατεθείσας αποφάσεως Plaumann.

46 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι δύο, τουλάχιστον, δανικά ναυπηγεία μεταξύ των προσφευγουσών εταιριών, δηλαδή η Danyard A/S και η Odense Staalskibsværft A/S, βρίσκονται ή θα βρίσκονται, όταν ολοκληρωθεί η αναδιάρθρωση της MTW, σε άμεσο ανταγωνισμό προς αυτήν. Η ίδια η MTW ομολόγησε ότι είναι αυτή τη στιγμή και θα είναι ακόμη περισσότερο μετά την ολοκλήρωση της νέας μόνιμης δεξαμενής άμεση ανταγωνίστρια των δύο αυτών ναυπηγείων. Όπως η Danyard A/S, η παρεμβαίνουσα MTW κατασκευάζει αυτή τη στιγμή πετρελαιοφόρα μέσου μεγέθους, πλοία για τη χύδην μεταφορά («bulk carriers») και πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, το νεκρό βάρος των οποίων μπορεί να ανέρχεται μέχρι τους 40 000 τόνους νεκρού βάρους (tpl). Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η MTW, με τις νέες της εγκαταστάσεις θα είναι σε θέση να κατασκευάζει πολύ μεγάλα δεξαμενόπλοια αργού πετρελαίου (στο εξής: πετρελαιοφόρα ή πλοία του τύπου E3) νεκρού βάρους που μπορεί να φθάνει μέχρι 300 000 tpl και πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Με αυτό το φάσμα προϊόντων, η MTW θα καλύπτει, πάντοτε σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η ίδια, τους ίδιους τομείς αγοράς με την Odense Staalskibsværft A/S. Από τη δικογραφία προκυπτει επίσης ότι στην Κοινότητα υπάρχει μόνον ένας πολύ περιορισμένος αριθμός ναυπηγείων, τα οποία κατασκευάζουν ή είναι αυτή τη στιγμή σε θέση να κατασκευάζουν πετρελαιοφόρα του τύπου E3, μεταξύ των οποίων ιδίως η Odense Staalskibsværft. Εξάλλου, οι εγκαταστάσεις του ναυπηγείου αυτού αποτέλεσαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, αντικείμενο πλειόνων συγκρίσεων με τις εγκαταστάσεις της MTW, κατά τον καθορισμό του μελλοντικού παραγωγικού δυναμικού της MTW.

47 Μολονότι είναι αληθές ότι το γεγονός και μόνον ότι μια πράξη είναι ικανή να επηρεάσει τις υφιστάμενες στη σχετική αγορά ανταγωνιστικές σχέσεις δεν αρκεί για να θεωρηθεί κάθε επιχειρηματίας, ο οποίος τελεί σε κάποια σχέση ανταγωνισμού προς τον ευεργετούμενο από την πράξη, ως άμεσα και ατομικά θιγόμενος από αυτήν (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 159, σκέψη 7), εντούτοις, από τα στοιχεία της δικογραφίας (βλ. την προηγούμενη σκέψη) αποδεικνύεται ότι οι θέσεις στην αγορά των

προσφευγουσών εταιριών Danyard A/S και Odense Staalskibsværft A/S μπορούν να θιγούν ουσιωδώς από τη χορήγηση της επίδικης ενισχύσεως. Συνεπώς, οι εταιρίες αυτές βρίσκονται σε ιδιάζουσα κατάσταση από πλευράς ανταγωνισμού η οποία τις διακρίνει, έτσι, όσον αφορά την κρατική ενίσχυση, σε σχέση προς οποιανδήποτε άλλη επιχείρηση (προπαρατεθείσα απόφαση ASPEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 70).

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η επίδικη απόφαση αφορά ατομικά τις Danyard A/S και Odense Staalskibsværft A/S.

49 Όσον αφορά το ζήτημα αν η επίδικη απόφαση αφορά επίσης άμεσα τα δύο ναυπηγεία, είναι αληθές ότι η απόφαση αυτή δεν μπορεί να θίγει τα συμφέροντά τους χωρίς τη θέσπιση μέτρων εκτελέσεως εκ μέρους της Γερμανικής Κυβερνήσεως. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το σε μετρητά μέρος του δευτέρου τμήματος της επίδικης ενισχύσεως κατατέθηκε από τη Γερμανική Κυβέρνηση ήδη στις 30 Δεκεμβρίου 1993 σε δεσμευμένους λογαριασμούς στην Commerzbank και στην Dresdner Bank, εν αναμονή της εγκρίσεως της Επιτροπής. Επομένως, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς τη βούληση των γερμανικών αρχών για τη χορήγηση της εν λόγω ενισχύσεως. Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίδικη απόφαση αφορά άμεσα τα δύο ναυπηγεία (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1985, 11/82, Πειραϊκή-Πατραϊκή κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 207).

50 Εφόσον μια προσφυγή ασκηθείσα από την Danyard A/S ή την Odense Staalskibsværft A/S θα ήταν παραδεκτή, πρέπει και η προσφυγή της Skibsværftsforeningen, ενεργούσας υπό την ιδιότητά της ως εντολοδόχου των δύο αυτών ναυπηγείων, να κριθεί παραδεκτή (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1995, T-447/93, T-448/93 και T-449/93, AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1971, σκέψεις 59 έως 62).

51 Δεδομένου ότι πρόκειται για μία και την αυτή προσφυγή, δεν συντρέχει λόγος να εξετασθεί η ενεργητική νομιμοποίηση των άλλων ναυπηγείων που αναφέρει το δικόγραφο της προσφυγής και της ενώσεως των δανικών ναυπηγείων ενεργούσας ιδίω ονόματι (προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 31).

52 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι η πρσφυγή είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

53 Οι προσφεύγουσες επικαλούνται, προς στήριξη της προσφυγής τους, τρεις λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι αφορούν αντιστοίχως τη ratione temporis αναρμοδιότητα της Επιτροπής να εγκρίνει το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως, την παράβαση των προϋποθέσεων του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας και την παράβαση ουσιώδους τύπου. Η Δανική Κυβέρνηση επικαλείται έναν λόγο ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της «αρχής της διαφανείας».

Επί του λόγου που αφορά τη ratione temporis αναρμοδιότητα

Επί του παραδεκτού του λόγου ακυρώσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

54 Η παρεμβαίνουσα MTW ισχυρίζεται ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος. Η MTW επισημαίνει ότι πρόκειται περί λόγου ακυρώσεως ο οποίος αφορά την παράβαση διαδικαστικού κανόνα, δηλαδή την υπέρβαση της λήγουσας στις 31 Δεκεμβρίου 1993 προθεσμίας, εντός της οποίας η Επιτροπή έπρεπε, σύμφωνα με το άρθρο 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας, να λάβει την απόφασή της. Κατά τη νομολογία, ο λόγος αυτός θα ήταν παραδεκτός μόνο σε περίπτωση που η διαδικασία θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα εάν δεν υπήρχαν οι πλημμέλειες αυτές ή αν η φερομένη ως παραβιασθείσα διάταξη σκοπούσε στην προστασία των εννόμων συμφερόντων των προσφευγουσών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1973, 37/72, Marcato κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 503, σκέψη 6· της 10ης Ιουλίου 1980, 30/78, Distillers Company κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 465, σκέψη 26, και Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 23 επ.). Οι προσφεύγουσες όμως δεν απέδειξαν ότι τούτο συμβαίνει εν προκειμένω.

55 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τους ισχυρισμούς αυτούς. Αφενός, είναι πιθανόν ότι η απόφαση της Επιτροπής θα ήταν διαφορετική αν δεν είχαν παραβιασθεί οι διαδικαστικοί κανόνες. Αφετέρου και εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες έχουν έννομο συμφέρον να εξετάσει το Πρωτοδικείο τα επιχειρήματα αυτά. Και μόνον το ενδεχόμενο της απορρίψεως των επιχειρημάτων ενός διαδίκου δεν αποτελεί λόγο απαραδέκτου.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

56 Ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλουν οι προσφεύγουσες αφορά την αναρμοδιότητα της Επιτροπής. Αν είναι βάσιμος, θα συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 173, παράγραφος 2, της Συνθήκης, την ακύρωση της αποφάσεως.

57 Προσφεύγουσες είναι τόσο η δανική ένωση στην οποία μετέχουν τα σπουδαιότερα δανικά ναυπηγεία όσο και οκτώ εταιρίες που εκμεταλλεύονται ναυπηγεία, δύο τουλάχιστον από τις οποίες ανταγωνίζονται άμεσα τον ευεργετούμενο από την επίδικη ενίσχυση. Η MTW δεν μπορεί να αρνηθεί ότι οι εν λόγω προσφεύγουσες έχουν συμφέρον να προβάλουν τον λόγο ακυρώσεως και να επιτύχουν τον δικαστικό έλεγχο της εκτάσεως της αρμοδιότητας της Επιτροπής.

58 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως είναι παραδεκτός.

Επί του βασίμου του λόγου ακυρώσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

59 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή ενέκρινε κρατική ενίσχυση σε χρόνο κατά τον οποίο δεν ήταν αρμόδια να προβεί στην έγκριση αυτή, δεδομένου ότι η επίδικη απόφαση εκδόθηκε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993, ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας, η οποία αποτελεί, εξάλλου, και την καθορισθείσα με το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας για την καταβολή της ενισχύσεως. Προβαίνοντας στην έγκριση αυτή, η Επιτροπή ενήργησε, ratione temporis, αναρμοδίως.

60 Πράγματι, δεν υπάρχει, κατά τις προσφεύγουσες, καμία άλλη διάταξη εξουσιοδοτούσα την Επιτροπή να εκδώσει, μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993, απόφαση εγκρίνουσα την καταβολή της ενισχύσεως, ακόμη και σε περίπτωση ενισχύσεως γνωστοποιηθείσας εμπροθέσμως έστω και αν υποτεθεί ότι η καταβολή της ενισχύσεως πραγματοποιήθηκε πριν από την ημερομηνία αυτή. Οι σχετικές οδηγίες περιορίζουν αυστηρά τις εξουσίες της Επιτροπής (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1993, C-356/90 και C-180/91, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2323).

61 Συναφώς, από την πρόταση περί της οδηγίας 92/68 προκύπτει ότι οι εγκριθείσες ενισχύσεις υπέρ των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων έπρεπε να καταβληθούν το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Συνεπώς, ο κοινοτικός νομοθέτης είχε την πρόθεση να ορίσει ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας, κατά την οποία οι αναδιαρθρώσεις της βιομηχανίας των ναυπηγικών εργασιών στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας έπρεπε να έχουν περατωθεί, χάρη στις εγκριθείσες ενισχύσεις που καταβλήθηκαν από τη Γερμανική Κυβέρνηση. Μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993, η αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεως εγκρίνουσας το δεύτερο τμήμα της εν λόγω ενισχύσεως ανήκε αποκλειστικώς στο Συμβούλιο, δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της Συνθήκης.

62 Μολονότι η ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας ισχύος της έβδομης οδηγίας μετατέθηκε από τις 31 Δεκεμβρίου 1993 στις 31 Δεκεμβρίου 1994 με την οδηγία 93/115, η προθεσμία του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας για την καταβολή της κρατικής ενισχύσεως υπέρ των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων δεν τροποποιήθηκε.

63 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν την άποψη της Επιτροπής ότι η προθεσμία του άρθρου 10α δεν είναι δεσμευτική. Πράγματι, η υπόθεση συζητήθηκε ενώπιον του Συμβουλίου και η οδηγία 93/115 εκδόθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 1993, ήτοι την επομένη της ημέρας κατά την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε τη Γερμανική Κυβέρνηση ότι θα ήταν δύσκολο να εκδώσει την απόφασή της πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993.

64 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες επισήμαναν ότι η Επιτροπή, σε άλλον τομέα αφορώντα τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, έκρινε ότι, μετά την εκπνοή της προθεσμίας του άρθρου 5 της αποφάσεως 3885/91/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1991 (ΕΕ L 362, σ. 57) — διατάξεως ανάλογης προς την επίμαχη εν προκειμένω —, δεν είχε πλέον την αρμοδιότητα που της απένειμε το εν λόγω άρθρο [βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1995 (ΕΕ C 289, σ. 11)].

65 Στη συνέχεια, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η νομολογία την οποία επικαλείται η Επιτροπή (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires και Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Συλλογή 1991, σ. I-5505, στο εξής: απόφαση FNCE) δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

66 Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς την υπόθεση εκείνη, κατά την οποία η επίμαχη ενίσχυση είχε χορηγηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, η οποία δεν προβλέπει συγκεκριμένη προθεσμία, εν προκειμένω έχει εγκριθεί εκπροθέσμως ενίσχυση καταβληθείσα δυνάμει ειδικού και μεταβατικού καθεστώτος εξαιρέσεων, η ισχύς του οποίου έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Από την προαναφερθείσα υπόθεση προκύπτει ότι ούτε η Επιτροπή ούτε το Δικαστήριο μπορούν να επικυρώσουν ή να νομιμοποιήσουν εκ των υστέρων ενίσχυση καταβληθείσα κατά παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, της Συνθήκης. Το να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής ότι αυτή θα μπορούσε, έστω και υπό τις συνθήκες αυτές, να κρίνει ότι η επίμαχη ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά θα ισοδυναμούσε με βελτίωση της νομικής καταστάσεως των γερμανικών αρχών και της MTW, μέσω της ανοχής μιας παράνομης καταβολής, και, παραλλήλως, με παράταση της ισχύος των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής πέραν της προθεσμίας που όρισε το Συμβούλιο.

67 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι μόνον όταν παρέλαβαν το υπόμνημα αντικρούσεως πληροφορήθηκαν ότι το δεύτερο τμήμα της επίδικης ενισχύσεως είχε κατατεθεί σε δεσμευμένους λογαριασμούς πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, ενώ η ανακοίνωση τύπου της 11ης Μαΐου 1994 άφηνε να εννοηθεί ότι το τμήμα αυτό θα καταβαλλόταν μετά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως.

68 Κατά τις προσφεύγουσες, από τη νομολογία μπορεί να συναχθεί ότι η μη τήρηση προθεσμίας όπως η προθεσμία της οδηγίας 92/68 συνιστά παραβίαση του κοινοτικού δικαίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Φεβρουαρίου 1973, 30/72, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 425). Εν προκειμένω, η εκ μέρους της Επιτροπής παράβαση της έβδομης οδηγίας δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, διότι η καθυστέρηση στην εξέταση του φακέλου οφείλεται αποκλειστικώς στην MTW. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι όχι μόνον η ενίσχυση δεν έπρεπε να καταβληθεί παρά μετά την έγκριση της Επιτροπής, αλλά και ότι έπρεπε να συμβιβάζεται προς την κοινή αγορά πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Εφόσον όμως η επίδικη απόφαση εκδόθηκε τον Μάιο του 1994, έπρεπε να στηριχθεί σε πραγματικά περιστατικά εντελώς διαφορετικά από τα υφιστάμενα κατά τον χρόνο που θα έπρεπε να έχει καταβληθεί η ενίσχυση, δηλαδή σε χρόνο κατά τον οποίο θα είχε μεταφερθεί το ναυπηγείο. Αυτά τα δεύτερα περιστατικά καθιστούν την καταβολή παράνομη (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1977, 104/76, Jansen, Συλλογή τόμος 1977, σ. 261).

69 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τον ισχυρισμό της MTW ότι η καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως εγκρίθηκε κατ' ουσίαν όταν η Επιτροπή αποφάσισε, στις 23 Δεκεμβρίου 1992, να εγκρίνει το πρώτο τμήμα της ενισχύσεως. Ο ισχυρισμός αυτός αποδυναμώνεται από την εκ μέρους της Επιτροπής απαρίθμηση, στο υπόμνημα αντικρούσεως, των πραγματικών προϋποθέσεων που έπρεπε να πληρούνται προτού καταστεί δυνατό να κριθεί ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

70 Τέλος, οι προσφεύγουσες αντικρούουν τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι δεν έχουν έννομο συμφέρον να ζητούν την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή τα αφορά άμεσα και ατομικά. Εξάλλου, από τη νομολογία προκύπτει ότι κατά τη λειτουργία της Επιτροπής απαιτείται η τήρηση ορισμένης διαδικασίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., καλούμενη «PVC», Συλλογή 1994, σ. I-2555· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, T-32/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1825, κατά της οποίας εκκρεμεί αυτή τη στιγμή αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, η δε υπόθεση φέρει τον αριθμό C-288/95 P, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1901, κατά της οποίας εκκρεμεί αυτή τη στιγμή αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, η δε υπόθεση φέρει τον αριθμό C-286/95 P). Η μη τήρηση διαδικαστικών κανόνων συνιστά αφ' εαυτής παράβαση που συνεπάγεται την ακύρωση της αποφάσεως, ανεξαρτήτως του αν επέδρασε στην επίδικη απόφαση ή όχι.

71 Η Δανική Κυβέρνηση συντάσσεται με την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή δεν ήταν, τον Μάιο του 1994, αρμόδια να εκδώσει την επίδικη απόφαση. Συγκεκριμένα, η προθεσμία του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας δεν αποτελεί κανόνα που αφορά μια τυπική διαδικασία, αλλά συνιστά μία από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να συμβιβάζεται η ενίσχυση με την κοινή αγορά. Αντιθέτως προς την άποψη της Επιτροπής, η διάκριση μεταξύ παράνομης ενισχύσεως και ενισχύσεως που δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά είναι αλυσιτελής για την εκτίμηση των κρατικών ενισχύσεων που στηρίζονται στο μεταβατικό και ειδικό καθεστώς που θεσπίστηκε για τα ναυπηγεία της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας με την οδηγία 92/68.

72 Η Δανική Κυβέρνηση αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η ισχύς των μεταβατικών διατάξεων δεν παρατάθηκε ρητώς κατά την έκδοση της οδηγίας 93/115 λόγω απλής παρεξηγήσεως. Η Δανική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι το ζήτημα αποτέλεσε αντικείμενο ανταλλαγής απόψεων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, κατά την εξέταση του σχεδίου της εν λόγω οδηγίας. Το Συμβούλιο έκρινε ομοφώνως ότι η ισχύς των ειδικών κανόνων για τα ναυπηγεία της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας δεν έπρεπε να παραταθεί. Εξάλλου, η ταχθείσα προθεσμία ορίστηκε προκειμένου να δοθεί στα κράτη μέλη και στους άλλους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να λάβουν εμπορικά μέτρα. Τα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι έπρεπε να έχουν τη νομικώς διασφαλιζομένη βεβαιότητα ότι μπορούν να ενεργούν στηριζόμενοι στους κανόνες της οδηγίας, σύμφωνα με την ισχύουσα προθεσμία. Η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε, με την απάντησή της στη γραπτή ερώτηση αριθ. 2792/92 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την αποφασιστική σημασία της προθεσμίας αυτής (ΕΕ 1993, C 195, σ. 18).

73 Εξάλλου, με την επίδικη απόφαση η Επιτροπή ενέκρινε την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως στηριζόμενη σε εσφαλμένη βάση. Συγκεκριμένα, κατά τον χρόνο που η Γερμανική Κυβέρνηση ενημέρωσε την Επιτροπή για την καταβολή της επίδικης ενισχύσεως, δηλαδή στις 17 Μαρτίου 1994, η ενίσχυση θα προοριζόταν για ναυπηγείο που θα είχε μεταφερθεί. Η Επιτροπή όμως υπέθεσε με την επίδικη απόφαση ότι η MTW θα παρέμενε στον αρχικώς προβλεπόμενο τόπο εγκαταστάσεως.

74 Τέλος, όσον αφορά την κατάθεση μέρους του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως σε δεσμευμένους λογαριασμούς εν αναμονή της εγκρίσεως της Επιτροπής, η Δανική Κυβέρνηση φρονεί ότι, αν αυτή η παρακατάθεση ισοδυναμούσε με καταβολή, ήταν παράνομη, διότι η Επιτροπή δεν είχε ακόμη παράσχει την έγκρισή της. Το Βασίλειο της Δανίας προσθέτει ότι, αν αντιθέτως η παρακατάθεση δεν ισοδυναμούσε με καταβολή, η καταβολή πραγματοποιήθηκε μόνον κατά την απελευθέρωση του παρακατατεθέντος ποσού το 1994. Σ' αυτήν την περίπτωση, η ενίσχυση είναι παράνομη, διότι η έγκριση της Επιτροπής παρασχέθηκε σε ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή δεν ήταν πλέον αρμόδια να την παράσχει και διότι η καταβολή δεν μπορούσε πλέον να πραγματοποιηθεί νομίμως μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Συναφώς, δεν προκύπτει σαφώς από την επίδικη απόφαση αν η καταβολή πραγματοποιήθηκε το 1993 ή μόλις το 1994.

75 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, κατά τη νομολογία, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, της άκυρης (ή παράνομης) κρατικής ενισχύσεως και, αφετέρου, της ασυμβίβαστης προς την κοινή αγορά κρατικής ενισχύσεως (προπαρατεθείσα απόφαση FNCE, σκέψεις 9 έως 11).

76 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, στην παρούσα υπόθεση, οι γερμανικές αρχές κατέβαλαν την ενίσχυση πριν από την έγκριση της Επιτροπής. Ωστόσο, η ακυρότητα της ενισχύσεως αυτής, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία, δεν εμποδίζει την Επιτροπή να κρίνει ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι χορηγήθηκε πριν από την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας και ότι, εξάλλου, πληρούνταν όλες οι άλλες προϋποθέσεις του άρθρου αυτού. Συνεπώς, ο ρόλος της Επιτροπής περιορίζεται στην εκτίμηση του αν η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, μολονότι αυτή καταβλήθηκε πριν από την έγκρισή της.

77 Όσον αφορά την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι από το έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 1994 που απέστειλαν οι γερμανικές αρχές προκύπτει ότι 220,8 εκατομμύρια DM σε μετρητά είχαν κατατεθεί στις 30 Δεκεμβρίου 1993 σε δεσμευμένους λογαριασμούς υπέρ της MTW, εν αναμονή της εγκρίσεως της Επιτροπής. Συναφώς, η Επιτροπή αντικρούει τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι δεν είχαν ενημερωθεί για την καταβολή αυτή πριν από την άσκηση της προσφυγής. Η καταβολή της επίδικης ενισχύσεως είχε αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων κατά τις συσκέψεις της 3ης Φεβρουαρίου 1994, της 7ης Φεβρουαρίου 1994 και της 21ης Μαρτίου 1994, στις οποίες είχαν μετάσχει και οι προσφεύγουσες. Το άρθρο 48 του Κανονισμού Διαδικασίας δεν επιτρέπει στις προσφεύγουσες να επικαλεστούν, με το υπόμνημα απαντήσεως, επιχειρήματα στηριζόμενα σ' αυτόν τον εσφαλμένο ισχυρισμό.

78 Ενόψει των λόγων για τους οποίους καθυστέρησε η έκδοση της αποφάσεως, δηλαδή της υποβολής σχεδίου μεταφοράς, δικαιολογουμένου από καθαρώς αντικειμενικούς λόγους, και των πολυάριθμων συζητήσεων, μετά την υποβολή του σχεδίου αυτού, με τις προσφεύγουσες μεταξύ άλλων, η Επιτροπή αρνείται τη ratione temporis αναρμοδιότητά της.

79 Συναφώς, η Επιτροπή ισχυρίστηκε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας επιτρέπει την καταβολή λειτουργικών ενισχύσεων για συμβάσεις υπογραφείσες μεταξύ 1ης Ιουλίου 1990 και 31 Δεκεμβρίου 1993. Έτσι, ήταν αρμόδια, ακόμη και μετά τη δεύτερη αυτή ημερομηνία, να εγκρίνει τις ενισχύσεις, εφόσον καταβάλλονταν σε σχέση με τις συμβάσεις αυτές. Συνεπώς, η προθεσμία του άρθρου 10α δεν αποτελεί την προθεσμία για την έκδοση αποφάσεως σχετικής με το αν η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

80 Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, μολονότι είναι αληθές ότι το άρθρο 10α, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, όριζε ως ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας την 31η Δεκεμβρίου 1993, η αντίστοιχη προθεσμία δεν ήταν «δεσμευτική προθεσμία». Η προθεσμία αυτή τέθηκε στην οδηγία 92/68 μόνον για να συμπίπτει το χρονικό διάστημα ισχύος της οδηγίας αυτής με το χρονικό διάστημα ισχύος της έβδομης οδηγίας. Συγκεκριμένα, όταν εκδόθηκε η οδηγία 92/68 στις 20 Ιουλίου 1992, δεν ήταν ακόμη γνωστό ότι στις 16 Δεκεμβρίου 1993 θα παρατεινόταν η διάρκεια ισχύος της έβδομης οδηγίας μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1994, με την οδηγία 93/115. Μολονότι είναι λυπηρό ότι η δεύτερη αυτή οδηγία δεν παρέτεινε ρητώς την προθεσμία του άρθρου 10α, παράγραφος 2, θα αποτελούσε υπερβολική τυπολατρεία να συναχθεί, μόνον επ' αυτής της βάσεως, ότι η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να εγκρίνει, μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993, το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως.

81 Τέλος, το αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τα αποτελέσματα που παράγει στην αγορά κατά τον χρόνο χορηγήσεώς της, δηλαδή πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, πράγμα το οποίο συνέβη εν προκειμένω. Το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε την απόφασή της μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993 δεν είχε αρνητικό αποτέλεσμα για την ανταγωνιστικότητα των προσφευγουσών εταιριών. Κατά συνέπεια, οι εταιρίες αυτές δεν έχουν έννομο συμφέρον να ζητούν την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

82 Η παρεμβαίνουσα MTW συντάσσεται με την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, όσον αφορά τις συνέπειες της εκπνοής της προθεσμίας του άρθρου 10α, παράγραφος 2. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι μόνη η παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 3, τελευταίο εδάφιο, της Συνθήκης, καθόσον η επίμαχη ενίσχυση καταβλήθηκε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, δεν συνεπάγεται το ασυμβίβαστο της ενισχύσεως με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι η Επιτροπή πράγματι δεν έχει την εξουσία να κηρύσσει τις ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά με μόνη αιτιολογία την παράβαση του άρθρου αυτού (προπαρατεθείσα απόφαση FNCE, σκέψεις 13 και 14· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs επί της υποθέσεως αυτής, σκέψη 21).

83 Η επίμαχη ενίσχυση είχε ήδη εγκριθεί κατ' ουσίαν με την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Δεκεμβρίου 1992, σχετική με το πρώτο τμήμα της ενισχύσεως. Οι δύο αποφάσεις της Επιτροπής δεν ενέκριναν δύο αυτοτελείς κρατικές ενισχύσεις, αλλά το πρώτο και το δεύτερο τμήμα μιας και μόνης ενισχύσεως. Η Επιτροπή, με την απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992, επισήμανε ότι, ενόψει των στοιχείων που παρέσχε η Γερμανική Κυβέρνηση στις 2 και 4 Δεκεμβρίου 1992, ήταν σε θέση να εκτιμήσει την εν λόγω ενίσχυση. Η καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως προϋπέθετε μόνο να προσκομίσει η Γερμανική Κυβέρνηση δήλωση περί της συνολικής μειώσεως του παραγωγικού δυναμικού των ναυπηγικών εργασιών, όπως αυτό κατανέμεται μεταξύ των διαφόρων ναυπηγείων, και τις εκθέσεις «spill-over». Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή ήταν αρμόδια να εγκρίνει την αποδέσμευση του δευτέρου τμήματος το 1994, δεδομένου ότι η αποδέσμευση αυτή προϋπέθετε μόνο την πλήρωση των ως άνω τυπικών προϋποθέσεων.

84 Τέλος, η MTW ισχυρίζεται ότι, ενόψει του ότι η εν λόγω προθεσμία αποτελούσε καθαρώς διαδικαστικό κανόνα, το βάσιμο του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι προσφεύγουσες αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή θα αρνούνταν να επιτρέψει την αποδέσμευση του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως αν είχε λάβει την απόφασή της πριν από το τέλος του 1993 ή ότι οι επίμαχες διατάξεις σκοπούν στην προστασία των συμφερόντων τους (προπαρατεθείσες αποφάσεις Distillers Company κατά Επιτροπής και Marcato κατά Επιτροπής). Τούτο όμως δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

85 Υπογραμμίζεται, κατ' αρχάς, ότι η οδηγία 92/68, η οποία παρενέβαλε το άρθρο 10α στην έβδομη οδηγία, αποτελεί ειδική και μεταβατική εξαίρεση στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Έτσι, από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της οδηγίας αυτής προκύπτει, αφενός, ότι η αναδιάρθρωση του τομέα των ναυπηγικών εργασιών στην Ανατολική Γερμανία ήταν αναγκαία προκειμένου αυτός να καταστεί ανταγωνιστικός και, αφετέρου, ότι «[έπρεπε] να προβλεφθεί ειδική μεταβατική συμφωνία ώστε η ναυπηγική βιομηχανία [της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας] να είναι σε θέση να λειτουργήσει κατά τη διάρκεια της σταδιακής αναδιάρθρωσης, που θα της [επέτρεπε] να συμμορφωθεί με τους κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που εφαρμόζονται στο σύνολο της Κοινότητας».

86 Μολονότι η οδηγία 93/115 τροποποίησε το άρθρο 13 της έβδομης οδηγίας, παρατείνοντας τη διάρκεια ισχύος του για το 1994, δεν τροποποίησε τις προθεσμίες του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας. Πράγματι, αν η νέα προθεσμία που όρισε η οδηγία 93/115 έπρεπε να έχει εφαρμογή και στο ειδικό καθεστώς υπέρ των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων, η οδηγία 93/115 θα έπρεπε να παρατείνει ρητώς την προθεσμία του άρθρου 10α.

87 Όσον αφορά το ζήτημα αν τηρήθηκε εν προκειμένω η προϋπόθεση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', in fine, ότι οι ενισχύσεις θα πρέπει να έχουν καταβληθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1993, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, από τις απαντήσεις της Επιτροπής στις γραπτές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, στις οποίες απαντήσεις δεν αντέλεξαν οι προσφεύγουσες, προκύπτει ότι το σε μετρητά μέρος του δευτέρου τμήματος της επίμαχης ενισχύσεως κατατέθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 1993, υπέρ της MTW, σε δεσμευμένους λογαριασμούς επί της Commerzbank και της Dresdner Bank. Η αποδέσμευση των κονδυλίων αυτών προϋπέθετε την έγκριση ενός διαχειριστή διορισθέντος από τη Γερμανική Κυβέρνηση και ενός διαχειριστικής διορισθέντος από τον δικαιούχο.

88 Στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να εξετάσει αν η παρακατάθεση αυτή πρέπει να εξομοιωθεί με καταβολή, υπό την έννοια του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', in fine. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, το άρθρο 48 του Κανονισμού Διαδικασίας δεν απαγορεύει στις προσφεύγουσες να επικαλεστούν ενδεχόμενη πλημμέλεια κατά την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως, δεδομένου ότι το άρθρο αυτό δεν αποκλείει την επίκληση νέου επιχειρήματος προς στήριξη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.

89 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι από το άρθρο 11 της έβδομης οδηγίας προκύπτει ότι τα κράτη μέλη γνωστοποιούν εκ των προτέρων στην Επιτροπή και «δεν θέτουν σε ισχύ» χωρίς την έγκρισή της οποιαδήποτε κατ' ιδίαν απόφαση εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος που θεσπίζει το άρθρο 10α.

90 Έτσι, η Γερμανική Κυβέρνηση, αφού ενημερώθηκε με έγγραφο της 15ης Δεκεμβρίου 1993 ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει οριστική απόφαση πριν από το τέλος του 1993 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 15), αν εξακολουθούσε να επιθυμεί να χορηγήσει λειτουργική ενίσχυση στην MTW, ήταν υποχρεωμένη να ενεργήσει λαμβάνοντας υπόψη τη σύγκρουση μεταξύ των εφαρμοστέων διατάξεων. Αφενός, το άρθρο 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας την υποχρέωνε να καταβάλει την ενίσχυση στον δικαιούχο πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Αφετέρου, έπρεπε να τηρήσει το άρθρο 11, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας, κατά το οποίο τα κράτη μέλη «δεν θέτουν σε ισχύ» την κρατική ενίσχυση χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής.

91 Ενόψει αυτού του πολύ ιδιάζοντος πλαισίου της υποθέσεως, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η Γερμανική Κυβέρνηση, δεδομένου ότι εξακολουθούσε να επιθυμεί να χορηγήσει το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως στην MTW, αναγκάστηκε, προκειμένου να τηρήσει τις προϋποθέσεις του άρθρου 10α, να καταθέσει το σε μετρητά μέρος του δευτέρου τμήματος σε δεσμευμένους λογαριασμούς. Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προϋπόθεση που αφορά την καταβολή της ενισχύσεως πληρώθηκε με την παρακατάθεση αυτή υπέρ της MTW πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τα οποία δεν αμφισβήτησαν οι προσφεύγουσες, οι τόκοι των δεσμευμένων λογαριασμών ανήκαν στην MTW.

92 Όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή ήταν αρμόδια, τον Μάιο του 1994, να κρίνει ότι το δεύτερο τμήμα της υπέρ της MTW ενισχύσεως συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, υπενθυμίζεται ότι η αρμοδιότητα της Επιτροπής να κρίνει ότι οι κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών συμβιβάζονται με την κοινή αγορά περιορίζεται από τις ισχύουσες οδηγίες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 1993, Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 24 έως 33, και της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-400/92, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4701, σκέψεις 13 έως 16).

93 Συγκεκριμένα, από τη δομή και την οικονομία του άρθρου 92 της Συνθήκης προκύπτει ότι η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού θεσπίζει τη δυνατότητα εξαιρέσεων, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, από την απαγόρευση ενισχύσεων οι οποίες, διαφορετικά, δεν θα συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά. Εξάλλου, το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', επιτρέπει στο Συμβούλιο να διευρύνει το φάσμα των ενισχύσεων που μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζο-

νται με την κοινή αγορά, πέραν των κατηγοριών των στοιχείων α', β', γ' και δ'. Έτσι, το Συμβούλιο, εκδίδοντας την έβδομη οδηγία και με βάση τη διαπίστωση ότι οι ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά τη ratio του άρθρου 92, παράγραφος 3, έλαβε υπόψη μια σειρά από επιτακτικούς λόγους οικονομικής και κοινωνικής φύσεως, εξαιτίας των οποίων έκανε χρήση της αναγνωριζομένης από τη Συνθήκη δυνατότητας να θεωρήσει, παρ' όλ' αυτά, τις ενισχύσεις αυτές ως σύμφωνες με την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στα κριτήρια εξαιρέσεως της οδηγίας (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 15).

94 Κατά τον χρόνο των επίδικων περιστατικών, η έβδομη οδηγία εξουσιοδοτούσε την Επιτροπή να αναγνωρίζει ότι οι λειτουργικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη ενίσχυση που χορηγείται για μια σύμβαση δεν υπερβαίνει ένα ανώτατο όριο καθορισθέν στο 9 % της συμβατικής αξίας πριν από την ενίσχυση. Το Συμβούλιο όμως, προκειμένου να διευκολύνει την αναδιάρθρωση στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, αποφάσισε με το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας, ότι, κατ' εξαίρεση από το καθεστώς αυτό, «μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1993 [μπορούσαν να θεωρηθούν] ότι συμβιβάζ[-ονται] με την κοινή αγορά» οι υπερβαίνουσες το ανώτατο αυτό όριο ειδικές λειτουργικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνταν ορισμένες προϋποθέσεις καθοριζόμενες στις παραγράφους 2 και 3 του εν λόγω άρθρου.

95 Στη συνέχεια, επισημαίνεται ότι μια από τις προϋποθέσεις για να επιτραπεί η καταβολή αυτών των ειδικών λειτουργικών ενισχύσεων ήταν να μη «χορηγείται καμία άλλη ενίσχυση στην παραγωγή για συμβάσεις που υπογράφονται μεταξύ 1ης Ιουλίου 1990 και 31 Δεκεμβρίου 1993» (άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο β', της έβδομης οδηγίας). Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε την αρμοδιότητα και το καθήκον να εξετάζει αν ήταν αναγκαίες και, ως εκ τούτου, σύμφωνες με την κοινή αγορά οι λειτουργικές ενισχύσεις που καταβάλλονταν υπέρ συμβάσεων συναφθεισών καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου αναφοράς, περιλαμβανομένων των συμβάσεων που ενδεχομένως υπογράφηκαν την τελευταία ημέρα, ήτοι στις 31 Δεκεμβρίου 1993.

96 Λαμβανομένου υπόψη του ότι η εξέταση του συμβιβαστού των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά συνεπάγεται συνήθως σύνθετες οικονομικές και τεχνικές εκτιμήσεις που απαιτούν ορισμένο χρόνο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά την έκδοση της οδηγίας 92/68, ο κοινοτικός νομοθέτης αναγνώρισε στην Επιτροπή την εξουσία να λαμβάνει, σε ορισμένες περιπτώσεις, την απόφασή της ως προς το αν οι ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, ακόμη και μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι αυτό καθαυτό το γράμμα του άρθρου 10α δεν απαιτεί ρητώς να λάβει η Επιτροπή

την απόφασή της πριν τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Εξάλλου, δεδομένου ότι πρόκειται περί λειτουργικών ενισχύσεων, δηλαδή κυρίως ενισχύσεων στην παραγωγή συνδεομένων με συγκεκριμένες συμβάσεις, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι μόνον ο χρόνος της υπογραφής των εν λόγω συμβάσεων έχει σημασία, όσον αφορά τα αποτελέσματα των ενισχύσεων στον τομέα του ανταγωνισμού, και όχι ο χρόνος εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής περί του αν οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

97 Ενόψει των σκέψεων αυτών, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η Επιτροπή ήταν αρμόδια τον Μάιο του 1994 να αποφανθεί, με την επίδικη απόφαση, περί του συμβιβαστού του δευτέρου τμήματος της επίδικης ενισχύσεως με την κοινή αγορά.

98 Το γεγονός ότι μέρος σε μετρητά αυτού του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως κατατέθηκε σε δεσμευμένους λογαριασμούς πριν την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, κατάθεση η οποία θεωρείται ως καταβολή υπό την έννοια του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', in fine, της έβδομης οδηγίας, δεν μεταβάλλει την εκτίμηση αυτή. Πράγματι, με την προπαρατεθείσα απόφαση FNCE, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή υποχρεούται να εξετάζει αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά ακόμη και στις περιπτώσεις που το κράτος μέλος παρέβη την απαγόρευση εφαρμογής των μέτρων ενισχύσεως πριν λάβει η Επιτροπή την απόφασή της.

99 Μολονότι είναι αληθές, όπως παρατήρησαν οι προσφεύγουσες και η Δανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο των ενισχύσεων προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, έκρινε ότι από το άρθρο 5 της προπαρατεθείσας αποφάσεως 3855/91 της Επιτροπής, κατά το οποίο «[μπορούσαν] να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994 οι περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις (...)», προέκυπτε ότι, μετά την εκπνοή αυτής της προθεσμίας, δεν είχε πια την αρμοδιότητα που της απένειμε το άρθρο αυτό, η εκτίμηση αυτή, ακόμα και αν υποτεθεί ότι είναι ορθή, δεν δεσμεύει το Πρωτοδικείο. Εν πάση περιπτώσει, εν προκειμένω δεν επιβάλλεται ανάλογη εκτίμηση, έστω και μόνον επειδή το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας δεν έτασσε προθεσμία για την κοινοποίηση, αντιθέτως προς την επικαλουμένη απόφαση, της οποίας το άρθρο 6, παράγραφος 1, προέβλεπε την έγκαιρη κοινοποίηση των σχεδίων ενισχύσεων, στη συγκεκριμένη περίπτωση τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας, ούτως ώστε η Επιτροπή να μπορεί να προβαίνει στην έναρξη και την περάτωση της διαδικασίας πριν από τη λήξη αυτής της προθεσμίας.

100 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι η έκδοση της επίδικης αποφάσεως μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1993 εδικαιολογείτο από αντικειμενικούς λόγους. Ο Δήμος του Wismar επιθυμούσε να βρεί νέα τοποθεσία για το ναυπηγείο και, ως εκ τού-

του, η MTW εξέταζε τις δυνατότητες μεταφοράς προς νέα εδάφη τα οποία μέχρι τότε κατείχαν τα σοβιετικά στρατεύματα. Ωστόσο, η εξέταση καθυστέρησε λόγω της καταστάσεως στην οποία είχε αφήσει τα εδάφη αυτά ο σοβιετικός στρατός. Κατά συνέπεια, η Γερμανική Κυβέρνηση μπόρεσε να ενημερώσει την Επιτροπή για το σχέδιο μεταφοράς μόλις κατά τη διάρκεια του Αυγούστου 1993. Δεδομένου ότι το σχέδιο μεταφοράς εγκαταλείφθηκε στις 29 Απριλίου 1994, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση λίγο καιρό μετά. Ενόψει, επιπλέον, του ότι το σχέδιο ενισχύσεως είχε ήδη γνωστοποιηθεί το 1992 και ότι το πρώτο τμήμα της ενισχύσεως είχε εγκριθεί από την Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 1992, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεν επιχείρησε να καταστρατηγήσει τις επίμαχες διατάξεις.

101 Τέλος, παρατηρείται ότι η απόφαση του 1994, περί του συμβιβαστού του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως με την κοινή αγορά, δεν μπορεί να αιφνιδίασε τους επιχειρηματίες της αγοράς. Συγκεκριμένα, το ζήτημα αν συμβιβάζεται το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως με την κοινή αγορά είχε αποτελέσει αντικείμενο πλειόνων πολυμερών συσκέψεων κατά τη διάρκεια του 1993 και στην αρχή του 1994. Οι προσφεύγουσες, ειδικότερα, είχαν πλήρη γνώση των στοιχείων της προκειμένης υποθέσεως. Γνώριζαν την απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992, η οποία ενέκρινε το πρώτο τμήμα της ενισχύσεως, και, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, μετέσχαν σε πλείονες συσκέψεις. Τέλος, είχαν πρόσβαση σε πολλά έγγραφα του φακέλου. Ακόμη και αν θεωρηθεί ότι η προθεσμία για τη λήψη της αποφάσεως είχε οριστεί έτσι ώστε να δοθεί στα κράτη μέλη και στους άλλους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να λάβουν εμπορικά μέτρα, διαπιστώνεται ότι οι ίδιες οι προσφεύγουσες ήσαν σε θέση να λάβουν κατάλληλα εμπορικά μέτρα, λαμβανομένης υπόψη της συμμετοχής τους στη διοικητική διαδικασία και, ειδικότερα, του ότι γνώριζαν ότι η διαδικασία αυτή είχε καθυστερήσει.

102 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση των προϋποθέσεων του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας

103 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως έχει τρία σκέλη. Οι προσφεύγουσες προσάπτουν κατ' αρχάς στην Επιτροπή ότι ενέκρινε ενίσχυση υπερβαίνουσα το ανώτατο όριο του 36 % που προέβλεπε το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας. Κατόπιν, οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι η Επιτροπή δεν βεβαιώθηκε ότι η Γερμανική Κυβέρνηση θα προέβαινε, πριν

από τις 31 Δεκεμβρίου 1995, σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού των ναυπηγείων ίση προς το 40 % του υφισταμένου την 1η Ιουλίου 1990 παραγωγικού δυναμικού. Τέλος, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή κακώς παρέσχε τη δυνατότητα αυξήσεως του παραγωγικού δυναμικού μετά πέντε ή δέκα έτη.

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

104 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η εγκριθείσα ενίσχυση υπερβαίνει το ανώτατο όριο του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας, δεδομένου ότι το ανώτατο αυτό όριο καθορίστηκε στο «36 % του ετήσιου κύκλου εργασιών αναφοράς, υπολογιζομένου σε τριετή βάση και αφορώντος τις εργασίες κατασκευής και μετατροπής πλοίων μετά την αναδιάρθρωση». Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992, ο ετήσιος κύκλος εργασιών αναφοράς υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τον προβλεπόμενο αριθμό των εργαζομένων στο τέλος της περιόδου αναδιαρθρώσεως επί τη μέση αξία παραγωγής ανά εργαζόμενο ύψους 240 000 DM. Δεδομένου ότι ο προβλεπόμενος το 1995 αριθμός θέσεων εργασίας του ναυπηγείου ήταν 1 790, το ανώτατο όριο ενισχύσεως έπρεπε να ανέρχεται σε 464 εκατομμύρια DM.

105 Με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγουσες υπολόγισαν το ανώτατο όριο σε 486 εκατομμύρια DM, στηριζόμενες στους κύκλους εργασιών του 1992 και του 1993, οι οποίοι ανέρχονταν σε 450 εκατομμύρια DM περίπου και τους οποίους γνώριζε η Επιτροπή κατά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, η συνολική ενίσχυση των 597,2 εκατομμυρίων DM (ένα πρώτο τμήμα 191,2 εκατομμυρίων DM και ένα δεύτερο 406 εκατομμυρίων DM) υπερβαίνει το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο.

106 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η εγκριθείσα ενίσχυση υπερέβη το όριο του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες, ιδίως δε από την ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992, προκύπτει ότι εμελετάτο λειτουργική ενίσχυση ύψους 714,6 εκατομμυρίων DM

υπέρ της MTW. Το ανώτατο όριο του 36 % υπολογίστηκε επί της βάσεως αυτής προκειμένου να επιτραπεί η χορήγηση ενισχύσεως αυτού του ύψους. Το Συμβούλιο είχε πλήρη επίγνωση αυτών των στοιχείων κατά την έκδοση της οδηγίας 92/68. Δεδομένου ότι η πράγματι χορηγηθείσα ενίσχυση ανερχόταν μόλις στο ποσό των 597,2 εκατομμυρίων DM, δεν αποτελεί παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας.

107 Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγουσες κακώς χρησιμοποιούν τους πραγματικούς κύκλους εργασιών του 1992 και 1993. Πράγματι, κατά την επίμαχη διάταξη, το ανώτατο όριο έπρεπε να καθοριστεί βάσει «του ετησίου κύκλου εργασιών αναφοράς (...) μετά την αναδιάρθρωση». Συνεπώς, το ότι ελήφθη υπόψη ο πραγματικός κύκλος εργασιών για τις δύο οικονομικές χρήσεις, πριν ακόμη ολοκληρωθεί η διαδικασία αναδιαρθρώσεως, αντιβαίνει σ' αυτό καθαυτό το γράμμα της διατάξεως και είναι αντίθετο προς τις προθέσεις του Συμβουλίου, όπως αυτές προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες.

108 Η Γερμανική Κυβέρνηση φρονεί ότι η εν τέλει χορηγηθείσα προς την MTW ενίσχυση, ήτοι 597,2 εκατομμύρια DM, ανέρχεται μόλις σε ποσοστό 31,7 %.

109 Η MTW συντάσσεται κατ' ουσίαν προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

110 Κατά το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της έβδομης οδηγίας, οι λειτουργικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι «δεν υπερβαίνουν (...) ένα ανώτατο ποσοστό 36 % του ετήσιου κύκλου εργασιών αναφοράς, υπολογιζομένου σε τριετή βάση και αφορώντος τις εργασίες κατασκευής και μετατροπής πλοίων μετά την αναδιάρθρωση».

111 Από αυτό καθαυτό το γράμμα της ως άνω διατάξεως προκύπτει ότι ο τρόπος υπολογισμού τον οποίο προβάλλουν οι προσφεύγουσες με το υπόμνημα απαντήσεως, στηριζόμενες στους πραγματικούς κύκλους εργασιών του 1992 και 1993, δεν είναι λυσιτελής. Πράγματι, η παρατεθείσα διάταξη προβλέπει ρητώς ως βάση υπολογισμού τον ετήσιο κύκλο εργασιών αναφοράς «μετά» τη μελετώμενη αναδιάρθρωση, δηλαδή μετά το 1995, δεδομένου ότι η αναδιάρθρωση προβλεπόταν ότι θα διαρκούσε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995.

112 Δεν μπορεί να γίνει δεκτή ούτε η άποψη την οποία προβάλλουν οι προσφεύγουσες με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο (βλ. ανωτέρω, σκέψη 104).

113 Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 92/68 δεν περιέχει ορισμό της έννοιας του «ετήσιου κύκλου εργασιών αναφοράς». Εντούτοις, ο ορισμός υπάρχει στην ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992. Ο κύκλος εργασιών αναφοράς μετά την αναδιάρθρωση πρέπει, κατά την ανακοίνωση αυτή, να «υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τον προβλεπόμενο αριθμό των εργαζομένων στο τέλος της περιόδου αναδιαρθρώσεως επί τη μέση αξία παραγωγής ανά εργαζόμενο ύψους 240 000 DM».

114 Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έθεσε ως βάση υπολογισμού έναν υποθετικό κύκλο εργασιών, δεδομένου ότι η αναδιάρθρωση προβλεπόταν να διαρκέσει μέχρι και το 1995, ενώ οι ενισχύσεις τις οποίες επέτρεψε η οδηγία 92/68 σκοπούσαν στο να διευκολύνουν τη συνέχιση των ναυπηγικών εργασιών στην Ανατολική Γερμανία κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου προοδευτικής αναδιαρθρώσεως.

115 Κατά την ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992, όλα τα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία έπρεπε να εκτελέσουν εργασίες μέχρι το 1993, βάσει συμβάσεων υπογραφεισών πριν από την 1η Ιουλίου 1990, ως προς τις οποίες οι ενισχύσεις δεν θεωρούνταν ως λειτουργικές ενισχύσεις, υπό την έννοια της έβδομης οδηγίας. Για τον λόγο αυτό, κρίθηκε αναγκαίο να ληφθεί υπόψη ένας υποθετικός κύκλος εργασιών. Πράγματι, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει ορισμένο ειδικό ανώτατο όριο εκφραζόμενο σε ποσοστό της συμβατικής αξίας πριν από την ενίσχυση (βλ. το άρθρο 4 της έβδομης οδηγίας) ούτε ορισμένο ποσοστό του ετήσιου κύκλου εργασιών του αποδέκτη της ενισχύσεως (βλ. το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας).

116 Δεν αμφισβητείται ότι ο αριθμός των εργαζομένων μπορούσε να υπολογιστεί σε 1 790 κατά τη λήξη της περιόδου αναδιαρθρώσεως, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992. Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι το ύψος του «ετησίου κύκλου εργασιών αναφοράς, υπολογιζομένου σε τριετή βάση και αφορώντος τις εργασίες κατασκευής και μετατροπής πλοίων» της MTW ανερχόταν, κατά τον προεκτεθέντα ορισμό, σε 1 288,8 εκατομμύρια DM (1 790 x 3 x 240 000 DM).

117 Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 92/68, ειδικότερα δε από το σημείο V.8 της ανακοινώσεως της 25ης Μαΐου 1992, προκύπτει ότι κατά τον χρόνο εκδόσεως της οδηγίας εμελετάτο η υπέρ της MTW χορήγηση λειτουργικής ενισχύσεως ύψους 714,6 εκατομμυρίων DM. Προκειμένου να επιτραπεί ενίσχυση του ύψους αυτού, η Επιτροπή, με την ανακοίνωσή της, υπολόγισε «αντιστρόφως» ένα ανώτατο όριο ενισχύσεως εκφραζόμενο σε ποσοστό του «ετήσιου κύκλου εργασιών αναφοράς, υπολογιζομένου σε τριετή βάση και αφορώντος τις εργασίες κατασκευής και μετατροπής πλοίων μετά την αναδιάρθρωση», δεδομένου ότι ο εν λόγω κύκλος εργασιών είχε καθοριστεί σε 1 288,8 εκατομμύρια DM.

118 Μολονότι τούτο δεν προκύπτει ρητώς από την πρότασή της, η Επιτροπή πρέπει, όσον αφορά την MTW, να υπολόγισε το ποσοστό του 35,7 % μέσω του ακολούθου τύπου:

$$\frac{\text{ενίσχυση}}{\text{κύκλος εργασιών + ενίσχυση}} = \frac{714{,}6 \text{ εκατ. DM}}{(1\,288{,}8 + 714{,}6) \text{ εκατ. DM}} = 35{,}7\ \%.$$

119 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι αυτή η μέθοδος υπολογισμού, η οποία αντιστοιχεί στη μέθοδο του άρθρου 4, παράγραφος 1, της έβδομης οδηγίας (βλ. επίσης τον ορισμό του άρθρου 1, στοιχείο ε', της έβδομης οδηγίας), η οποία εξηγείται από την επιθυμία να αντιμετωπισθεί η παρεχόμενη απευθείας στο ναυπηγείο ενίσχυση κατά τον ίδιο τρόπο με την ενίσχυση που χορηγείται εμμέσως, διά μέσου εφοπλιστή, εγκρίθηκε σιωπηρώς από το Συμβούλιο. Πράγματι, η μέθοδος αυτή αποτελεί τον μόνο τύπο ο οποίος, με βάση τη ρητώς μελετώμενη ενίσχυση των 714,6 εκατομμυρίων DM και τον εκτεθέντα ανωτέρω στη σκέψη 116 υπολογισμό του κύκλου εργασιών, μπορεί να εξηγήσει το ανώτατο όριο του 36 % που έθεσε η οδηγία 92/68.

120 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το ανώτατο όριο του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής επέτρεπε συνολική λειτουργική ενίσχυση ύψους 714,6 εκατομμυρίων DM. Δεδομένου ότι η πράγματι χορηγηθείσα ενίσχυση ανερχόταν συνολικώς μόλις σε 597,2 εκατομμύρια DM, η έγκριση του δευτέρου τμήματος δεν μπορεί να συνιστά παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

121 Συνεπώς, το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας, καθόσον το άρθρο αυτό προβλέπει τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995

— Επιχειρήματα των διαδίκων

122 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή επέτρεψε την ενίσχυση χωρίς να βεβαιωθεί ότι η Γερμανική Κυβέρνηση θα προέβαινε, πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995, σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού ίση προς το 40 % του παραγωγικού δυναμικού που υπήρχε στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την 1η Ιουλίου 1990. Η αναδιάρθρωση του ναυπηγείου MTW, όπως εγκρίθηκε με την επίδικη απόφαση, δεν περιορίζει το παραγωγικό δυναμικό σε 100 000 cgt, υπό την έννοια της έβδομης οδηγίας, αλλά, αντιθέτως, επιτρέπει στην MTW να παράγει πολύ μεγαλύτερη ποσότητα. Κατά τις εκτιμήσεις του συμβούλου των προσφευγουσών, C. R. Cushing & Co. Inc. (στο εξής: Cushing), το παραγωγικό δυναμικό μπορεί να ανέλθει σε 200 000 cgt ετησίως. Συνεπώς, η συνολική μείωση στα νέα ομόσπονδα κράτη μετά την αναδιάρθρωση δεν θα ανέρχεται σε 40 %.

123 Κατά τις προσφεύγουσες, μολονότι είναι αληθές ότι το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας απαιτεί να πραγματοποιηθεί συνολική μείωση του παραγωγικού δυναμικού για όλα τα ναυπηγεία στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, πρέπει, εντούτοις, να αποδίδεται ορισμένο παραγωγικό δυναμικό σε κάθε ναυπηγείο. Βάσει της προαναφερθείσας εκθέ-

σεως της Επιτροπής της 1ης Απριλίου 1993, η Γερμανική Κυβέρνηση δεσμεύθηκε, όσον αφορά την MTW, να τηρήσει το όριο παραγωγικού δυναμικού των 100 000 cgt (βλ., ανωτέρω, σκέψη 9). Συναφώς, η κατανομή των ποσοστώσεων δεν περιελάμβανε κανένα περιθώριο αυξήσεως του παραγωγικού δυναμικού, με αποτέλεσμα κάθε υπέρβαση των ποσοστώσεων σε cgt που χορηγήθηκαν στα διάφορα ναυπηγεία να συνεπάγεται την υπέρβαση του συνολικού παραγωγικού δυναμικού και, ως εκ τούτου, την παράβαση της προϋποθέσεως που επιβάλλει τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού κατά 40 %.

124 Στη συνέχεια, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η ενίσχυση εγκρίθηκε χωρίς την απαιτούμενη από το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας προηγούμενη έγκριση χρονοδιαγράμματος για τη διασφάλιση της πραγματικής και μη αναστρέψιμης μειώσεως κατά 40 % του παραγωγικού δυναμικού των ναυπηγικών εργασιών στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Εξάλλου, η πρώτη έκθεση «spill-over» δεν διαβιβάστηκε, όπως φαίνεται, στην Επιτροπή πριν από το τέλος Φεβρουαρίου 1993. Αυτές όμως οι προϋποθέσεις αποτελούν ουσιώδεις κανόνες που συνδέονται στενά με τις λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 10α.

125 Όσον αφορά την έννοια του «παραγωγικού δυναμικού», οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή προέβη συγχρόνως σε εσφαλμένη ερμηνεία και σε τροποποίηση της έννοιας αυτής κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Ως εκ τούτου, κατέστη αδύνατον να προσδιοριστεί αν το όριο του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας τηρήθηκε πράγματι, ειδικότερα όσον αφορά την MTW.

126 Ο όρος «παραγωγικό δυναμικό» σημαίνει τη μέγιστη παραγωγή του ναυπηγείου υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι, κατά την έκδοση της οδηγίας 92/68, η εκτίμηση του παραγωγικού δυναμικού «βασίστηκε στον υπολογισμό εισροών συγκρίνοντας τις απαιτούμενες ανθρωπώρες για τη ναυπήγηση πλοίου με τις διαθέσιμες ανθρωπώρες» (βλ. την ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992).

127 Οι προσφεύγουσες, αναφερόμενες στην έκθεση της Επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1991 για την κατάσταση της ναυπηγικής βιομηχανίας στην Κοινότητα [έγγραφο SEC(91) 2057 τελικό], ειδικότερα δε στα πραγματικά στοιχεία παραγωγής στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, ισχυρίζονται ότι το παραγωγικό δυναμικό την 1η Ιουλίου 1990, το οποίο καθορίστηκε σε 545 000 cgt στην οδηγία 92/68, ουδέποτε επιτεύχθηκε. Η πραγματική μέγιστη παραγωγή ανερχόταν περίπου σε 502 000 cgt (1984 και 1985) και σε περίπου 345 000 cgt το 1990.

128 Κατά συνέπεια, ο όρος παραγωγικό δυναμικό πρέπει να νοείται ως η απόλυτη μέγιστη παραγωγή. Το βάσιμο της ερμηνείας αυτής επιβεβαιώνεται από τις προπαρασκευαστικές εργασίες, ιδίως δε από το έγγραφο αριθ. 7049/92 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1992, σχετικά με σύσκεψη της Επιτροπής των Μονίμων Αντιπροσώπων (Coreper) κατά τη διάρκεια του Ιουνίου 1992, καθώς και από έγγραφο της ίδιας της Επιτροπής (ΓΔ III/C/3 της 4ης Φεβρουαρίου 1985), στο οποίο η έννοια του «εθνικού παραγωγικού δυναμικού» θεωρήθηκε ως ισοδύναμη με την έννοια του «μεγίστου θεωρητικού παραγωγικού δυναμικού». Εξάλλου, ο ορισμός του παραγωγικού δυναμικού βρίσκεται στο σύστημα συνολικών στοιχείων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (στο εξής: ΟΟΣΑ) για το παραγωγικό δυναμικό στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών, ετήσιες εκθέσεις: πρόκειται για «το μέγιστο παραγωγικό δυναμικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή εμπορικών πλοίων, ενόψει των φυσικών δυνατοτήτων και όλων των βάσει νόμων και διοικητικών διατάξεων περιορισμών στον τομέα αυτό». Τέλος, κατά την έκθεση πραγματογνωμοσύνης της Cushing, το παραγωγικό δυναμικό αποτελεί «την ικανότητα παραγωγής, δηλαδή τη μέγιστη παραγωγή».

129 Προκειμένου να μην καταστεί ανεδαφική η μείωση την οποία επιτάσσει η οδηγία 92/68, έπρεπε να μην τροποποιηθεί η έννοια του παραγωγικού δυναμικού. Η έννοια αυτή όμως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από την Επιτροπή, η οποία δεν εξέταζε πλέον, κατά την εκτίμηση του παραγωγικού δυναμικού μετά τις αναδιαρθρώσεις, το δυνάμενο να επιτευχθεί παραγωγικό δυναμικό, αλλά, αντιθέτως προς την έννοια της οδηγίας 92/68, το «πραγματικό παραγωγικό δυναμικό», δηλαδή «την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες».

130 Στο πλαίσιο αυτό, η πραγματική παραγωγή είναι πάντοτε κατώτερη του παραγωγικού δυναμικού, ενόψει των υφισταμένων τεχνικών δυσχερειών στην παραγωγή. Συναφώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι μπορεί να υπάρξει πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση της παραγωγής, με την εξασφάλιση της διατηρήσεως των πλειόνων περιορισμών και τεχνικών δυσχερειών στις εγκαταστάσεις παραγωγής, διότι αυτές οι τεχνικές δυσχέρειες μειώνουν μόνον την πραγματική παραγωγή και όχι το παραγωγικό δυναμικό.

131 Οι προσφεύγουσες, στηριζόμενες στην έκθεση πραγματογνωμοσύνης της Cushing, ισχυρίζονται ότι με σχετικώς μικρές επενδύσεις θα μπορούσε να εξαλειφθεί η πλειονότητα των εντοπισθεισών τεχνικών δυσχερειών, αν υποτεθεί ότι υφίστανται. Επί παραδείγματι, όσον αφορά την παραγωγή χάλυβα, αρκεί να αυξηθεί ο παραγωγικός εξοπλισμός. Συγκεκριμένα, η φάση παραγωγής χάλυβα δεν αποτελεί πραγματική τεχνική δυσχέρεια και, κατά τον υπολογισμό του παραγωγικού δυναμικού, πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται ως προϋπόθεση τρεις βάρδιες ημερησίως, πράγμα το οποίο είναι το μέγιστο δυνατό υπό κανονικές συνθήκες, και όχι 1,7 βάρδια ημερησίως, όπως θεωρεί η Επιτροπή.

132 Επιπλέον, από την αλληλογραφία με την Επιτροπή προκύπτει ότι, σύμφωνα με τον ίδιο τον σύμβουλό της, είναι δυνατόν να εξαλειφθούν οι τεχνικές δυσχέρειες που περιορίζουν το «παραγωγικό δυναμικό» της MTW σε 100 000 cgt. Έτσι, η παραγωγή θα μπορούσε να υπερβεί το επιτραπέν ανώτατο όριο.

133 Οι σχετικές με το παραγωγικό δυναμικό της MTW εκτιμήσεις της Επιτροπής είναι ανακριβείς, διότι στηρίζονται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι το ναυπηγείο παράγει 2,5 πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3. Επί του σημείου αυτού, οι σύμβουλοι της Επιτροπής — επομένως και η ίδια η Επιτροπή — στήριξαν την εκτίμηση του παραγωγικού δυναμικού στη δυνατότητα μετατροπής 102 500 τόνων χάλυβα ετησίως, πράγμα το οποίο ισοδυναμεί με παραγωγή 2,5 πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3, η οποία αντιστοιχεί, κατά την Επιτροπή, στο απονεμηθέν στην MTW παραγωγικό δυναμικό των 100 000 cgt ετησίως. Ωστόσο, αυτή η μέθοδος υπολογισμού είναι παραπλανητική, για πλείονες λόγους.

134 Αφενός, η υπόθεση ότι η MTW κατασκευάζει αποκλειστικώς πλοία του τύπου Ε3 δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, πράγμα το οποίο η Επιτροπή και η MTW ομολόγησαν κατά την έγγραφη διαδικασία, δηλώνοντας ότι είχαν επίγνωση του γεγονότος ότι η παραγωγή στηρίζεται σε ποικιλία πλοίων μεταξύ των οποίων πετρελαιοφόρα Ε3, πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και επιβατηγά πλοία. Επιπλέον, είναι μάλλον απίθανο ότι η MTW θα κατασκευάζει στο μέλλον πλοία Ε3, δεδομένου ότι η ζήτηση στην παγκόσμια αγορά είναι κατώτερη της προβλεπομένης, ότι δεν υπάρχουν, όπως φαίνεται, παραγγελίες πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3 στο βιβλίο παραγγελιών της MTW και ότι ο λιμένας του Wismar δεν είναι αυτή τη στιγμή αρκετά ευρύς ώστε να επιτρέπει την έξοδο πλοίων του τύπου Ε3.

135 Αφετέρου, αν οι υπολογισμοί στηριχθούν σε πιο αληθοφανή και προβλέψιμη παραγωγή πλοίων, το εκφραζόμενο σε cgt παραγωγικό δυναμικό θα είναι — διατηρώντας, εξάλλου, όλα τα λοιπά στοιχεία αμετάβλητα και ιδίως τη μετατροπή των 102 500 τόνων χάλυβα ετησίως — ανώτερο του επιτραπέντος ορίου των 100 000 cgt. Συγκεκριμένα, από το έγγραφο C/WP6/SG(94)8 του ΟΟΣΑ προκύπτει ότι, αν χρησιμοποιηθούν οι υψηλότεροι συντελεστές άλλων τύπων πλοίων, προκύπτει αύξηση του παραγωγικού δυναμικού σε cgt, πράγμα το οποίο δέχθηκαν οι σύμβουλοι της Επιτροπής. Κατά τις προσφεύγουσες, από έγγραφο που προσκόμισαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προκύπτει ότι, αν είχαν ληφθεί ως βάση του υπολογισμού άλλα φάσματα προϊόντων, ιδίως δε το φάσμα προϊόντων το οποίο προετίθετο αρχικώς να κατασκευάζει η MTW, η παραγωγή του ναυπηγείου, στο πλαίσιο της επιτρεπόμενης μετατροπής χάλυβα, θα υπερέβαινε το απονεμηθέν παραγωγικό δυναμικό των 100 000 cgt.

136 Τέλος, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι κακώς εφήρμοσε τους συντελεστές των πλοίων του τύπου Ε3 μονής γάστρας (0,25), αντί του συντελεστή των πλοίων διπλής γάστρας (0,30), δεδομένου ότι ο δεύτερος αυτός συντελεστής ήταν εφαρμοστέος κατά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως.

137 Η Δανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν εξασφάλισε την από 1ης Ιανουαρίου 1996 τήρηση του καθορισθέντος με το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας ορίου παραγωγικού δυναμικού. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

138 Όσον αφορά το συνολικό παραγωγικό δυναμικό των ναυπηγείων στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Δανική Κυβέρνηση συντάσσεται πλήρως με την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών.

139 Όσον αφορά το παραγωγικό δυναμικό της MTW, η Δανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι στις 31 Δεκεμβρίου 1995 το παραγωγικό δυναμικό του ναυπηγείου της MTW υπερέβαινε τη χωρητικότητα των 100 000 cgt. Βάσει εκθέσεως της Carl Bro Industry & Marine A/S (στο εξής: Carl Bro), η Δανική Κυβέρνηση κατέληξε ότι το παραγωγικό δυναμικό της MTW και το συνολικό παραγωγικό δυναμικό στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας ανέρχονταν αντιστοίχως περίπου σε 240 000 cgt και 546 000 cgt ετησίως. Προς στήριξη της απόψεως αυτής, η Δανική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι οι εγκαταστάσεις παραγωγής του ναυπηγείου της MTW φαίνονται υπερμεγέθεις σε σχέση με το εγκριθέν παραγωγικό δυναμικό και ότι οι τεχνικές δυσχέρειες που έχουν δημιουργηθεί στο ναυπηγείο δεν έχουν πραγματική σημασία, δεδομένου ότι οι μόνες πραγματικά περιοριστικές για ένα ναυπηγείο τεχνικές δυσχέρειες αφορούν τους γερανούς και τις δεξαμενές. Συνεπώς, η μείωση του παραγωγικού δυναμικού δεν είναι μη αναστρέψιμη.

140 Τέλος, η Δανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το παραγωγικό δυναμικό της MTW δεν μπορεί, αντιθέτως προς την άποψη της Επιτροπής, να ελεγχθεί βάσει του περιορισμού της παραγωγής χάλυβα, διότι δεν υπάρχει διαρκής σύνδεσμος μεταξύ της αντισταθμισμένης ολικής χωρητικότητας, η οποία αποτελεί το μέγεθος μετρήσεως της παραγωγής και του παραγωγικού δυναμικού, και της χρήσεως χάλυβα για τους διαφόρους τύπους πλοίων. Επί του ερωτήματος αυτού, η Γερμανική Κυβέρνηση συντάσσεται κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών.

141 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, εκ προοιμίου, ότι ο ασκούμενος από τον κοινοτικό δικαστή έλεγχος των εκτιμήσεων της Επιτροπής πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογίας, του υποστατού των πραγματικών περιστατικών και της ελλείψεως προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως ή καταχρήσεως εξουσίας. Συναφώς, οι προσφεύγουσες δεν προέβαλαν στοιχεία ικανά να αποδείξουν την ύπαρξη πλάνης περί τα πράγματα, στην οποία να στηρίχθηκε η επίδικη απόφαση, ή προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως.

142 Η Επιτροπή παρατηρεί, πάντοτε εκ προοιμίου, ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών σχετικά με το μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό είναι πρώιμος. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η MTW θα προβεί σε τροποποιήσεις που θα έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του παραγωγικού δυναμικού, τούτο μπορεί μόνο να αποτελέσει παράβαση της επίδικης αποφάσεως, η οποία θα συνεπάγεται ότι η ενίσχυση δεν μπορεί πλέον να θεωρείται σύμφωνη με την κοινή αγορά. Συναφώς, οι γερμανικές αρχές έχουν προθεσμία μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995 για να προβούν στη συνολική μείωση του παραγωγικού δυναμικού.

143 Ο κοινοτικός νομοθέτης έχει αφήσει στην Επιτροπή κάποια διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την ερμηνεία της εννοίας του παραγωγικού δυναμικού. Η προτεινόμενη από τις προσφεύγουσες ερμηνεία της εννοίας αυτής δεν μπορεί να χρησιμοποιείται συστηματικά στον τομέα αυτόν και, εν πάση περιπτώσει, αντιβαίνει στην πρόθεση του Συμβουλίου να διατηρήσει, στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών, μια βιώσιμη παραγωγικότητα ικανή να φθάνει τους 327 000 cgt (545 000 cgt μείον 40 %).

144 Κατά την Επιτροπή, ο όρος παραγωγικό δυναμικό έχει την έννοια ότι αναφέρεται στην παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων. Η έννοια αυτή εφαρμόστηκε κατά τον εν λόγω τρόπο κατά την εκτίμηση του παραγωγικού δυναμικού που περιλαμβάνει η οδηγία 92/68, πράγμα το οποίο, εξάλλου, ενέκριναν τα κράτη μέλη. Τα σχετικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι, αντιθέτως προς τον ισχυρισμό των προσφευγουσών, τα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία είναι σε θέση να παράγουν ποσότητες περίπου ίσες προς το εκτιμηθέν παραγωγικό δυναμικό για το 1990.

145 Κατόπιν, η Επιτροπή παρατηρεί ότι εξήρτησε την έγκριση της λειτουργικής ενισχύσεως από τη διατήρηση πλειόνων περιορισμών και τεχνικών δυσχερειών στην παραγωγή. Μολονότι οι τεχνικές δυσχέρειες είναι, απ' αυτή καθαυτή τη φύση τους, προσωρινές, η εξάλειψή τους ή η παράκαμψή τους θα τείνει μόνο να δημιουργεί επιβράδυνση σε άλλο σημείο της αλυσίδας παραγωγής. Επί του σημείου αυτού, η έκθεση του συμβούλου των προσφευγουσών, καταλήγοντας ότι οι τεχνικές δυσχέρειες μπορούν να εξαλειφθούν με σχετικά χαμηλό κόστος, παραγνωρίζει πλείονα πραγματικά δεδομένα που αφορούν το ναυπηγείο της MTW.

146 Η έννοια του «παραγωγικού δυναμικού» δεν τροποποιήθηκε από την Επιτροπή, μολονότι η μέθοδος εκτιμήσεως αυτού του παραγωγικού δυναμικού βελτιώθηκε κάπως μεταξύ της εκτιμήσεως που έγινε για το 1990 και αυτής που αφορά το μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό. Η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος διαφέρει ελαφρώς, διότι η Επιτροπή είχε στη διάθεσή της πολύ περισσότερα λεπτομερειακά στοιχεία κατά την εκτίμηση του μελλοντικού παραγωγικού δυναμικού.

147 Όσον αφορά την αιτίαση των προσφευγουσών που αφορά την έλλειψη χρονοδιαγράμματος για τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η αιτίαση αυτή δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το έγγραφο της 24ης Ιουλίου 1992, το οποίο απηύθυναν οι γερμανικές αρχές προς την Επιτροπή, περιελάμβανε χρονοδιάγραμμα. Εν πάση περιπτώσει, υπήρξαν πράγματι μειώσεις του παραγωγικού δυναμικού στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες δεν έχουν έννομο συμφέρον προς προβολή της αιτιάσεως αυτής.

148 Οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που κατάρτισαν είτε η Cushing, κατόπιν αιτήματος των προσφευγουσών, είτε η Carl Bro, σύμβουλος της Δανικής Κυβερνήσεως, δεν έχουν αποδεικτική αξία, διότι στηρίζονται, σε λίαν ατελή γνώση των στοιχείων. Επιπλέον, οι σύμβουλοι δεν είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν τις εγκαταστάσεις και δεν είχαν πρόσβαση στα προγράμματα επενδύσεων και σχεδιασμού.

149 Η Επιτροπή αντικρούει τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι προέβη σε ανακριβή εκτίμηση, υποθέτοντας ότι η παραγωγή αφορούσε μόνον πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ουδέποτε υπέθεσε κάτι τέτοιο. Είχε πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι το μελλοντικό φάσμα προϊόντων θα καταστεί περισσότερο ποικίλο και θα περιλαμβάνει πετρελαιο-

φόρα, πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και επιβατηγά πλοία. Δεδομένου όμως ότι η MTW είχε ως στόχο να επιτύχει μέγιστη παραγωγή 2,5 πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3 ετησίως, η οποία αντιπροσωπεύει 100 000 cgt, ήταν φυσικό η παραγωγή χάλυβα να εκτιμηθεί βάσει αυτού του τύπου πλοίου. Εξάλλου, οι τωρινές παραγγελίες της MTW δεν είναι μεγάλες, δεδομένου ότι η δεξαμενή κατασκευής δεν είναι ακόμη έτοιμη.

150 Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι αρχικώς χρησιμοποίησε τον εφαρμοστέο το 1992 συντελεστή. Συνεπώς, λόγοι ασφάλειας δικαίου την εμπόδισαν να χρησιμοποιήσει, κατά το πέρας της διαδικασίας σχεδιασμού, νέους συντελεστές συμφωνηθέντες εν τω μεταξύ.

151 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι δεσμεύθηκε έναντι της Επιτροπής ότι τα ναυπηγεία θα τηρήσουν τα προγράμματα επενδύσεων και κατασκευής που υποβλήθηκαν στον ανεξάρτητο πραγματογνώμονα της Επιτροπής και εγκρίθηκαν από αυτόν, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση των καθορισθέντων για τα διάφορα ναυπηγεία ανωτάτων ορίων.

152 Στη συνέχεια, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα αριθμητικά στοιχεία παραγωγής των ναυπηγείων στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας προσδιορίστηκαν σε μελέτες τις οποίες πραγματοποίησε η DMS Deutsche Maschinen-und Schiffbau AG (στο εξής: DMS) σε συνεργασία με τα διάφορα ναυπηγεία. Οι αποκλίσεις μεταξύ των αριθμητικών στοιχείων παραγωγής πριν από την επανένωση εξηγούνται μάλλον από το γεγονός ότι η πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν παρείχε στοιχεία σε πολυμερείς οργανισμούς και ότι ούτε ο τομέας της βιομηχανίας υπέβαλλε επίσημες δηλώσεις σε επαγγελματικές οργανώσεις.

153 Συνεπώς, με τις εγκαταστάσεις και τους μισθωτούς που διέθεταν, υπό ευνοϊκές αλλά κανονικές συνθήκες, τα ναυπηγεία μπορούσαν να έχουν πραγματική παραγωγή της τάξεως των 545 000 cgt ετησίως, στη δε τελευταία φάση της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας το παραγωγικό δυναμικό ανερχόταν μάλλον σε 600 000 cgt περίπου.

154 Τέλος, η Γερμανική Κυβέρνηση συντάσσεται με την εκτίμηση της Επιτροπής ότι το παραγωγικό δυναμικό ενός ναυπηγείου πρέπει να υπολογίζεται με βάση την 1,7 βάρδια ημερησίως. Πράγματι, σύμφωνα με τις έρευνες της ενώσεως Verband für Schiffbau und Meerestechnik eV, ο μέσος όρος στη γερμανική

βιομηχανία ανέρχεται σε 1,2 βάρδια εργαζομένων ημερησίως. Εξάλλου, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η διευθέτηση των υδάτων του λιμένα του Wismar θα άρχιζε κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1995. Κατά την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, κατόπιν της διευθετήσεως αυτής, τα πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3 θα είχαν τη δυνατότητα να φθάνουν μέχρι το Wismar.

155 Κατά την παρεμβαίνουσα MTW, το γεγονός ότι θα ήταν ενδεχομένως σε θέση να παράγει άνω των 100 000 cgt — πράγμα το οποίο αρνείται — δεν έχει σημασία από πλευράς του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 2, στοιχείο γ', του εν λόγω άρθρου απαιτεί μόνο τη γενική μείωση του παραγωγικού δυναμικού στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Κατά συνέπεια, δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να μεριμνά για τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού του ναυπηγείου της παρεμβαίνουσας, μεμονωμένως θεωρουμένου.

156 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι τα λοιπά ανατολικογερμανικά ναυπηγεία υπερβαίνουν ή χρησιμοποιούν ολόκληρο το παραγωγικό δυναμικό που τους έχει απονεμηθεί, με συνέπεια η εκ μέρους της παρεμβαίνουσας υπέρβαση του παραγωγικού δυναμικού να συνεπάγεται υπέρβαση του συνολικού ορίου των 327 000 cgt, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών ως προς το κατ' ιδίαν παραγωγικό δυναμικό του ναυπηγείου της παρεμβαίνουσας είναι αλυσιτελείς.

157 Η MTW παρατηρεί στη συνέχεια ότι η προθεσμία του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', για την ολοκλήρωση της μειώσεως του παραγωγικού δυναμικού, έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 1995. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο, κατά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, να κηρύξει ορισμένη ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, με την αιτιολογία ότι δεν είχε διασφαλιστεί η μείωση του παραγωγικού δυναμικού, η οποία δεν ήταν υποχρεωτική κατά την ημερομηνία αυτή. Εξάλλου, η προαναφερθείσα διάταξη, στενώς ερμηνευόμενη, δεν επιτάσσει τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού κατά 40 %, αλλά μόνον τη δέσμευση της Γερμανικής Κυβερνήσεως να προβεί στη μείωση αυτή. Δεδομένου ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δήλωσε τη συγκατάθεσή της, η προαναφερθείσα αυτή προϋπόθεση έχει πληρωθεί. Κατά συνέπεια, οι λόγοι ακυρώσεως που αφορούν τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού είναι αβάσιμοι.

158 Ως προς το ζήτημα της αναφοράς στα πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3 ως βάσεως υπολογισμού του παραγωγικού δυναμικού, η MTW ισχυρίζεται ότι η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών στηρίζεται σε πλείονα σφάλματα ερμηνείας. Πρώτον, η δεξαμενή έχει σχεδιαστεί ώστε να επιτρέπει την κατασκευή πλοίων του τύπου Ε3. Δεύτερον, η Γερμανική Κυβέρνηση σχεδίαζε ήδη τη διεύρυνση του λιμένα του Wismar, προκειμένου να καταστεί δυνατή η

πρόσβαση μεγάλων πλοίων, και οι εργασίες προβλεπόταν να περατωθούν το 1997. Τρίτον, είναι ανακριβής ο ισχυρισμός ότι ουδέποτε η MTW είχε την πρόθεση κατασκευής πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3. Πράγματι, η MTW είναι το μόνο ναυπηγείο εντός του ομίλου Bremer Vulkan, το οποίο έχει σχεδιαστεί για την κατασκευή πλοίων του τύπου Ε3. Το βιβλίο παραγγελιών της MTW, το οποίο επικαλούνται οι προσφεύγουσες, δεν ασκεί επιρροή, διότι η κατασκευή όλων των εγγεγραμμένων στο βιβλίο αυτό πλοίων έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί και η παράδοση να έχει γίνει τον Φεβρουάριο του 1996, δηλαδή πριν από την ολοκλήρωση της νέας εγκαταστάσεως παραγωγής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

159 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας έχει την έννοια ότι επιτάσσει μόνον τη γενική μείωση κατά 40 % του συνολικού παραγωγικού δυναμικού στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, δηλαδή μείωση από 545 000 σε 327 000 cgt, πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995.

160 Κατά συνέπεια, από το άρθρο 10α προκύπτει ότι, αφενός, η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν, κατά την έκδοση της αποφάσεώς της, να διασφαλίσει ότι το παραγωγικό δυναμικό του ναυπηγείου της MTW, μεμονωμένως θεωρούμενο, θα μειωνόταν ή θα περιοριζόταν σε 100 000 cgt και ότι, αφετέρου, δικαίως ενέκρινε το 1994 την καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως στηριζόμενη αποκλειστικά στις δεσμεύσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως περί κατανομής του παραγωγικού δυναμικού μεταξύ των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων και περί μειώσεως του συνολικού παραγωγικού δυναμικού πριν από το τέλος του 1995.

161 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, υπό την επιφύλαξη της υποχρεώσεως της τηρήσεως της λήγουσας στις 31 Δεκεμβρίου 1995 προθεσμίας, όσον αφορά τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού κατά 40 %, η Γερμανική Κυβέρνηση ήταν, κατά τον χρόνο αυτό, η μόνη αρμόδια για την κατανομή του συνολικού παραγωγικού δυναμικού μεταξύ των διαφόρων ανατολικογερμανικών ναυπηγείων και, κατά συνέπεια, για να επιτρέψει στην MTW ένα μέγιστο παραγωγικό δυναμικό 100 000 cgt και περισσότερο ετησίως.

162 Από την έκθεση της Επιτροπής της 1ης Απριλίου 1993 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 9) προκύπτει ότι, κατ' εφαρμογήν της εξαιρέσεως που προβλέπει η οδηγία 92/68, η Γερμανική Κυβέρνηση είχε πράγματι δεχθεί να μειώσει το παραγωγικό δυναμικό πριν από το τέλος του 1995 και ότι είχε γνωστοποιήσει τη μελλοντική κατανομή του παραγωγικού δυναμικού μεταξύ των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων.

163 Είναι αληθές, όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι, ακόμη και αν η δικαιούχος της ενισχύσεως MTW είχε, μετά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, προβεί σε τροποποιήσεις στο ναυπηγείο, έχουσες ως συνέπεια την υπέρβαση του συνολικού ορίου του εγκριθέντος για τα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία παραγωγικού δυναμικού, το περιστατικό αυτό δεν θα επηρέαζε τη νομιμότητα της αποφάσεως, η οποία πρέπει να εκτιμάται κατά τον χρόνο λήψεως της εν λόγω αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1973, 40/72, Schroeder, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 397). Ένα τέτοιο περιστατικό θα μπορούσε, ενδεχομένως, να ωθήσει την Επιτροπή να εκδώσει νέα απόφαση, διαπιστώνουσα την παράβαση των προϋποθέσεων του άρθρου 10α, και να ζητήσει, στη συνέχεια, την επιστροφή της εν λόγω ενισχύσεως.

164 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή έλαβε την απόφασή της στηριζόμενη στο γεγονός ότι το μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό της MTW δεν θα υπερέβαινε το ύψος των απονεμηθέντων από τη Γερμανική Κυβέρνηση 100 000 cgt. Προς τούτο, η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, προέβη σε τεχνικούς ελέγχους με τη βοήθεια ανεξαρτήτων πραγματογνωμόνων, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι θα ετηρείτο το εν λόγω όριο παραγωγικού δυναμικού.

165 Έτσι, από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι, «μολονότι από την τεχνική εξέταση στην οποία προέβη, για λογαριασμό της Επιτροπής, ένας ανεξάρτητος σύμβουλος προέκυψε ότι το παραγωγικό δυναμικό της MTW μπορεί μετά βίας να υπερβεί το παραγωγικό δυναμικό που απένειμε στο ναυπηγείο αυτό η Γερμανική Κυβέρνηση (100 000 cgt) σε σχέση με το μέγιστο διαθέσιμο στην Ανατολική Γερμανία παραγωγικό δυναμικό (327 000 cgt), θεωρήθηκε αναγκαίο να διατηρηθεί ένας έλεγχος όσο συνεχίζεται το σχέδιο επενδύσεων, προκειμένου να τηρηθεί ο περιορισμός του παραγωγικού δυναμικού».

166 Στη συνέχεια, η επίδικη απόφαση εξαρτά την έγκριση της ενισχύσεως από τις δεσμεύσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι η MTW δεν θα υπερβεί την επιτραπείσα μέγιστη παραγωγή των 102 500 τόνων χάλυβα, ότι το μήκος της δεξαμενής κατασκευής δεν θα υπερβαίνει τα 366 μέτρα και ότι το αρχικώς προβλεφθέν για τη σε σειρά ναυπήγηση τμήμα της δεξαμενής θα καταστραφεί. Στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης χρήσιμη η επισήμανση ότι η Επιτροπή, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ισχυρίστηκε ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, δηλαδή ενάμισι έτος και πλέον πριν από τη λήξη της περιόδου αναδιαρθρώσεως, ήταν υποχρεωμένη να στηριχθεί στις δεσμεύσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι, κατ' αυτήν, από τη στιγμή που οι γερμανικές αρχές ανέλαβαν τις δεσμεύσεις αυτές, ειδικότερα όσον αφορά το παραγωγικό δυναμικό της MTW, οι αρχές αυτές δεν μπορούσαν να μεταβάλουν το απονεμηθέν παραγωγικό δυναμικό χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής.

167 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το βάσιμο του υπό κρίση σκέλους του λόγου ακυρώσεως εξαρτάται, όπως, εξάλλου, δέχθηκε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, από το ζήτημα αν οι προσφεύγουσες είναι σε θέση να προσκομίσουν στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι η Επιτροπή, θεωρώντας κατά τον χρόνο αυτό ότι θα ετηρείτο το όριο παραγωγικού δυναμικού των 100 000 cgt ετησίως, υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών ή στηρίχθηκε σε ανακριβή πραγματικά περιστατικά.

168 Πριν ελεγχθεί εάν τούτο συμβαίνει, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως, στον κοινοτικό δικαστή εναπόκειται μόνο να ελέγξει αν ως προς την προσβαλλόμενη απόφαση συντρέχει κάποιος από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 173 της Συνθήκης λόγους που στοιχειοθετούν τον παράνομο χαρακτήρα της πράξεως, χωρίς να μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του ουσιαστική εκτίμηση την εκτίμηση του εκδόσαντος την απόφαση (προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 23).

169 Μολονότι ο ρόλος της Επιτροπής, όσον αφορά την εκτίμηση του αν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά λειτουργικές ενισχύσεις βάσει του θεσπισθέντος με την οδηγία 92/68 καθεστώτος εξαιρέσεων, περιορίζεται στον έλεγχο της τηρήσεως των προϋποθέσεων του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας (βλ., ανωτέρω, τις σκέψεις 92 έως 94 και την προπαρατεθείσα απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 33), ωστόσο η Επιτροπή διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τις εκτιμήσεις των πραγματικών περιστατικών στα οποία στηρίζεται η αξιολόγηση του μελλοντικού παραγωγικού δυναμικού της MTW (βλ., στο ίδιο πνεύμα όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης, την προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, T-244/93 και T-486/93, TWD κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2265).

170 Σε υποθέσεις οι οποίες, όπως η παρούσα, συνεπάγονται περίπλοκες οικονομικές και τεχνικές εκτιμήσεις, ο ασκούμενος από τον κοινοτικό δικαστή έλεγχος πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως, καθώς και του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 62· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουλίου 1994, T-17/93, Matra Hachette κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-595, σκέψη 104, και της 8ης Ιουνίου 1995, T-9/93, Schöller κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1611, σκέψη 140).

171 Υπό το πρίσμα αυτής της νομολογίας πρέπει να εξετασθούν οι προβαλλόμενες κατά της επίδικης αποφάσεως αιτιάσεις.

172 Όσον αφορά την αιτίαση ότι η Επιτροπή ερμήνευσε εσφαλμένως την έννοια του παραγωγικού δυναμικού, διαπιστώνεται ότι η οδηγία 92/68 δεν περιλαμβάνει ορισμό της εννοίας αυτής. Συνεπώς, όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή, ο κοινοτικός νομοθέτης της άφησε ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως προς τούτο.

173 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στον τομέα αυτό, δεν υφίσταται ένας και μόνο και κοινώς αποδεκτός ορισμός του «παραγωγικού δυναμικού». Έτσι, από ένα υπόμνημα της 12ης Οκτωβρίου 1994, προσκομισθέν από την Επιτροπή και καταρτισθέν από την ένωση των ναυπηγικών επιχειρήσεων της Δυτικής Ευρώπης και από την ιαπωνική ένωση των ναυπηγικών επιχειρήσεων, το οποίο αφορά το ζήτημα του παραγωγικού δυναμικού στις ναυπηγικές εργασίες ανά τον κόσμο, προκύπτει με σαφήνεια η ποικιλία των εννοιών υπό τις οποίες χρησιμοποιείται ο όρος παραγωγικό δυναμικό στον τομέα αυτό.

174 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το έγγραφο του ΟΟΣΑ το οποίο επικαλούνται οι προσφεύγουσες, κατά το οποίο ως «available national capacity» νοείται «το μέγιστο παραγωγικό δυναμικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή εμπορικών πλοίων, ενόψει των φυσικών δυνατοτήτων και όλων των βάσει νόμων και διοικητικών διατάξεων περιορισμών στον τομέα αυτό», δεν επιβεβαιώνει την άποψη των προσφευγουσών ότι το «παραγωγικό δυναμικό» αποτελεί τη μέγιστη παραγωγή του ναυπηγείου υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Αφενός, όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το έγγραφο του ΟΟΣΑ αναφέρεται στο «μέγιστο παραγωγικό δυναμικό», ενώ το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας χρησιμοποιεί τον όρο «παραγωγικό δυναμικό». Αφετέρου, κατά τον ορισμό του ΟΟΣΑ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι φυσικές δυνατότητες και όλοι οι βάσει νόμων και διοικητικών διατάξεων περιορισμοί στον τομέα αυτό, πράγμα το οποίο μάλλον ανταποκρίνεται προς τον ορισμό της Επιτροπής, κατά τον οποίο το παραγωγικό δυναμικό ισούται προς την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων. Εν πάση περιπτώσει, ο ορισμός του ΟΟΣΑ δεν δεσμεύει την Επιτροπή εν προκειμένω, δεδομένου ότι χρησιμοποιείται σε άλλο νοηματικό πλαίσιο, δηλαδή για στατιστικούς σκοπούς.

175 Δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτή η άποψη των προσφευγουσών ότι η δική τους ερμηνεία της έννοιας του «παραγωγικού δυναμικού» προκύπτει και από την ανακοίνωση της 25ης Μαΐου 1992. Πράγματι, το ότι ο υπολογισμός του παραγωγικού δυναμικού στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας την 1η Ιουλίου 1990 στηριζόταν στον «υπολογισμό εισροών συγκρίνοντας τις απαιτούμενες ανθρωπώρες για τη ναυπήγηση πλοίου με τις διαθέσιμες ανθρωπώρες» οφειλόταν αποκλειστικά στο γεγονός ότι πολύ λίγα αξιόπιστα στοιχεία ήσαν διαθέσιμα όσον αφορά τις ναυπηγικές εργασίες στην Ανατολική Γερμανία κατά τον προ του Ιουλίου του 1990 χρόνο.

176 Δεδομένου ότι το βάρος της αποδείξεως φέρουν οι προσφεύγουσες, εφόσον αμφισβητούν την ερμηνεία που υιοθέτησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εξουσίας της εκτιμήσεως, πρέπει να μη ληφθούν υπόψη ως αποδεικτικά μέσα τα έγγραφα στα οποία αναφέρονται οι προσφεύγουσες προς στήριξη της ερμηνείας τους, δηλαδή το έγγραφο 7049/92 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1992, και το έγγραφο ΓΔ III/C/3 της Επιτροπής, της 4ης Φεβρουαρίου 1985, δεδομένου ότι αυτά δεν προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου.

177 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι η Επιτροπή υπερέβη την εξουσία της εκτιμήσεως ερμηνεύοντας την έννοια του παραγωγικού δυναμικού ως την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων.

178 Ως προς την αιτίαση που αφορά την προβαλλόμενη τροποποίηση της ερμηνείας αυτής κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τα έγγραφα της δικογραφίας, ιδίως δε από τα αριθμητικά στοιχεία παραγωγής των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων (κατά το χρονικό διάστημα 1975-1990), τα οποία κατάρτισε μετά την επανένωση η DMS, σε συνεργασία με τα διάφορα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία, προκύπτει ότι η μέση παραγωγή κατά τα έτη πριν από το 1990 ήταν κατά το μάλλον ή ήττον ίση προς το παραγωγικό δυναμικό των 545 000 cgt, το οποίο είχε υπολογίσει η DRT Europe, σύμβουλος της Επιτροπής, και το οποίο υιοθέτησε στη συνέχεια το Συμβούλιο. Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι από τα δεδομένα αυτά προκύπτει ότι ο υπολογισμός του παραγωγικού δυναμικού το 1990 αντιστοιχούσε, πράγματι, στην παραγωγή που μπορούσε να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την ερμηνεία της εννοίας του παραγωγικού δυναμικού την οποία δέχθηκε η Επιτροπή. Συναφώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι ορθώς η Επιτροπή βελτίωσε τη μέθοδό της υπολογισμού του παραγωγικού δυναμικού καθόσον τα προγράμματα επενδύσεων εξελίχθηκαν και τα δεδομένα και τα στοιχεία κατέστησαν λεπτομερέστερα.

179 Τα αριθμητικά στοιχεία παραγωγής που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1991 για την κατάσταση της ναυπηγικής βιομηχανίας στην Κοινότητα [SEC(91) 2057 τελικό], στα οποία βασίζονται οι προσφεύγουσες για να υποστηρίξουν την αιτίασή τους, δεν μπορούν να μεταβάλουν την εκτίμηση αυτή, διότι είναι λιγότερο ακριβή. Συγκεκριμένα, από την απάντηση της Επιτροπής στις γραπτές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι τα αριθμητικά στοιχεία παραγωγής που περιλαμβάνονται στην εν λόγω έκθεση συνελέγησαν από τη Lloyds Maritime Information Service, η οποία,

ως δυτική εταιρία, αντιμετώπισε δυσχέρειες προκειμένου να συλλέξει αξιόπιστα αριθμητικά στοιχεία, δεδομένου ότι η πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν είχε παράσχει ενδείξεις σε πολυμερείς οργανισμούς και ότι η ανατολικογερμανική βιομηχανία δεν υπέβαλλε επίσημες δηλώσεις σε επαγγελματικές οργανώσεις.

180 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή τροποποίησε την ερμηνεία της εννοίας του παραγωγικού δυναμικού κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

181 Ως προς τις αιτιάσεις που αφορούν την εκτίμηση του μελλοντικού παραγωγικού δυναμικού της MTW, υπογραμμίζεται ότι η Επιτροπή προέβη σε περίπλοκη οικονομική ανάλυση του παραγωγικού δυναμικού βάσει, ιδίως, μιας μελέτης καταρτισθείσας από συμβούλους εκτός της Επιτροπής, συγκεκριμένα από την Appledore. Συναφώς, από τη δεύτερη έκθεση της Επιτροπής της 1ης Απριλίου 1993, για τον έλεγχο της ιδιωτικοποιήσεως εντός των νέων ομοσπόνδων κρατών, προκύπτει ότι η Appledore υπολόγισε το παραγωγικό δυναμικό των τριών ιδιωτικοποιηθέντων ναυπηγείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβανόταν η MTW. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συνέλεξε η Appledore, τα ανώτατα όρια του παραγωγικού δυναμικού θα τηρούνταν λόγω της υπάρξεως διαφόρων τεχνικών δυσχερειών στην παραγωγή. Εν τέλει, η Appledore, μετά από διαφόρους τεχνικούς ελέγχους, εκτίμησε ότι το ναυπηγείο της MTW έπρεπε να έχει παραγωγικότητα σχεδόν ίση ή ακόμη και ανώτερη από τις «καλύτερες ευρωπαϊκές προδιαγραφές» προκειμένου να μπορεί να παράγει 100 000 cgt ετησίως.

182 Επί του ζητήματος αυτού, η Επιτροπή ισχυρίστηκε, κατά την έγγραφη διαδικασία, ότι ο περιορισμός του παραγωγικού δυναμικού θα διασφαλιζόταν αν το ναυπηγείο είχε σχεδιαστεί έτσι ώστε οι άλλες εγκαταστάσεις να αντισταθμίζονται με τεχνικές δυσχέρειες. Μολονότι οι τεχνικές δυσχέρειες είναι από την ίδια τη φύση τους προσωρινές, η εξάλειψη ή η παράκαμψή τους θα τείνει μόνον να δημιουργεί επιβράδυνση σε άλλο σημείο της αλυσίδας παραγωγής, πράγμα το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της καλύτερης δυνατής αποδόσεως. Οι σύμβουλοι της Επιτροπής υπογράμμισαν συναφώς ότι είναι σχεδόν αδύνατον να σχεδιαστεί εγκατάσταση παραγωγής χωρίς τεχνικές δυσχέρειες.

183 Απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι, σύμφωνα με τον τελευταίο έλεγχο των τεχνικών δυσχερειών (πραγματοποιηθέντα τον Αύγουστο του 1995), το στάδιο κατασκευής και οι ζώνες συναρμολογήσεως των ουσιαστικών μερών του πλοίου θα αποτελέσουν τις πρώτες τεχνικές δυσχέρειες. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι άλλες σημαντικές εγκαταστάσεις υποδομής, όπως οι δεξαμενές, οι γερανοί και οι ζώνες συναρμολογήσεως τεμαχίων, έχουν υποβληθεί σε έλεγχο με σκοπό τον καθορισμό

της προβλεπομένης χρήσεως από πλευράς περιόδου κύκλου εργασίας, δηλαδή του αναγκαίου χρονικού διαστήματος για την ολοκλήρωση συγκεκριμένης εργασίας σε ορισμένη εγκατάσταση υποδομής. Από τους ελέγχους αυτούς προκύπτει ότι η Appledore δεν διαπίστωσε καμία υπέρβαση του παραγωγικού δυναμικού σε οποιονδήποτε τομέα. Επιπλέον, οι σύμβουλοι της Επιτροπής φρονούν ότι, μολονότι τα ναυπηγεία, στην πλειονότητά τους, μπορούν να αυξήσουν την παραγωγή τους, κάθε φορά που παρίσταται ανάγκη, χρησιμοποιώντας εντατικές μεθόδους λειτουργίας χαμηλού κόστους, εφόσον διαθέτουν τον αναγκαίο χώρο, αντιθέτως, η MTW δεν διαθέτει μεγάλες ελεύθερες επιφάνειες ικανές να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση της παραγωγής χάλυβα.

184 Δεδομένου ότι ο όρος παραγωγικό δυναμικό, υπό την έννοια της οδηγίας 92/68, σημαίνει την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές καλές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι πρέπει να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της Επιτροπής ότι το παραγωγικό δυναμικό μπορεί να περιορίζεται με τη διατήρηση πλειόνων περιορισμών και τεχνικών δυσχερειών στην παραγωγή.

185 Διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι οι σύμβουλοι της Επιτροπής υπέπεσαν σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών ή ότι στηρίχθηκαν σε ανακριβή πραγματικά περιστατικά, κατά τις τεχνικές τους εκτιμήσεις του συνόλου των εγκαταστάσεων.

186 Συναφώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι οι δύο εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που προσκόμισαν οι προσφεύγουσες και η Δανική Κυβέρνηση δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση τις εκτιμήσεις των συμβούλων της Επιτροπής ως προς το παραγωγικό δυναμικό της MTW, δεδομένου ότι, εξάλλου, οι εν λόγω εκθέσεις ακολούθησαν σαφώς διαφορετικές μεθόδους εκτιμήσεως του παραγωγικού δυναμικού.

187 Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, αφενός, ότι οι πραγματογνώμονες στους οποίους ανατέθηκε η κατάρτιση των δύο εκθέσεων ειδικεύονται στον σχεδιασμό πλοίων και όχι στον σχεδιασμό ναυπηγείων και, αφετέρου, ότι οι δύο εκθέσεις στηρίζονται σε ατελή γνώση των στοιχείων, πράγμα το οποίο, εξάλλου, ομολογείται με την έκθεση Cushing. Ειδικότερα, η Cushing στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εκθέσεις, στις σημειώσεις συσκέψεων και σε άλλα έγγραφα που αφορούν το σχέδιο μεταφοράς της MTW, το οποίο στη συνέχεια εγκαταλείφθηκε. Επιπλέον, ούτε η Cushing ούτε η Carl Bro είχαν την ευκαιρία

να επισκεφθούν τις εγκαταστάσεις του ναυπηγείου και δεν είχαν πρόσβαση στα προγράμματα επενδύσεων ή σχεδιασμού. Επομένως, κατά την Appledore, οι εκτιμήσεις και τα συμπεράσματα της εκθέσεως Cushing περιλαμβάνουν πλείονες ανακρίβειες, ιδίως όσον αφορά τον αριθμό των εργαζομένων που ασχολούνται άμεσα με την παραγωγή, το πλεόνασμα παραγωγής του ναυπηγείου και το μέγεθος της νέας δεξαμενής. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι οι εκθέσεις δεν αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως.

188 Ως προς την αιτίαση που αφορά τη χρησιμοποίηση της παραγωγής πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3 ως βάση υπολογισμού της μέγιστης παραγωγής χάλυβα, από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι η έγκριση της ενισχύσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση της επιτρεπόμενης μέγιστης παραγωγής των 102 500 τόνων χάλυβα. Αυτή η παραγωγή υπολογίστηκε βάσει της κατασκευής 2,5 πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3.

189 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής είναι παραπλανητικές, διότι, αν οι υπολογισμοί στηριχθούν σε πιο ποικίλο φάσμα πλοίων, πιο αληθοφανές και προβλέψιμο, επί παραδείγματι σε παραγωγή περιλαμβάνουσα, μεταξύ άλλων, πετρελαιοφόρα Ε3, πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και επιβατηγά πλοία, τα οποία η MTW είχε αρχικώς την πρόθεση να παράγει, το παραγωγικό δυναμικό που υπολογίζεται βάσει της μετατροπής 102 500 τόνων χάλυβα ετησίως θα είναι ανώτερο προς το επιτρεπέν όριο των 100 000 cgt.

190 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν ότι οι εργασίες σχεδιασμού στο ναυπηγείο της MTW έδωσαν έμφαση στη ναυπήγηση των πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3. Εξάλλου, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η δεξαμενή, η οποία θα μπορεί να λειτουργήσει τον Νοέμβριο του 1997, σχεδιάστηκε για τη ναυπήγηση πετρελαιοφόρων του τύπου Ε3. Με τις απαντήσεις στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, διευκρινίστηκε ότι προβλέπεται να ολοκληρωθούν στο τέλος του 1997 εργασίες διευρύνσεως των διαύλων που θα επιτρέπουν στα πετρελαιοφόρα μεγάλου μεγέθους, όπως τα πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3, να εγκαταλείπουν τον λιμένα του Wismar.

191 Στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι, μολονότι είναι αληθές, όπως, εξάλλου, ομολόγησε η Επιτροπή, ότι η παραγωγή άλλου φάσματος προϊόντων θα μπορούσε να συνεπάγεται την υπέρβαση του μέγιστου παραγωγικού δυναμικού των 100 000 cgt — διατηρώντας αμετάβλητη, εξάλλου, την παραγωγή χάλυβα

των 102 500 τόνων —, από τη δικογραφία προκύπτει ότι το ενδεχόμενο αυτό είναι εντελώς θεωρητικό, διότι η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών στηρίζεται στην εσφαλμένη υπόθεση ότι το ναυπηγείο μπορεί να επεξεργάζεται την ίδια ποσότητα χάλυβα, όσο περίπλοκη και αν είναι η εν λόγω επεξεργασία.

192 Συγκεκριμένα, από την απάντηση της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι η μέγιστη παραγωγή χάλυβα (ήτοι 102 500 τόνοι) μπορεί να επιτευχθεί μόνο στην περίπτωση που το ναυπηγείο παράγει μόνον πετρελαιοφόρα του τύπου Ε3.

193 Κατά την Επιτροπή, τούτο εξηγείται από το γεγονός ότι, αν το ναυπηγείο αποφάσιζε να παράγει πλοία πιο μικρά και πιο σύνθετα, επί παραδείγματι πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, πορθμεία και επιβατηγά πλοία, θα επηρεαζόταν αναπόφευκτα το δυναμικό του επεξεργασίας χάλυβα. Συγκεκριμένα, κατά γενικό κανόνα, για τα πλοία του τύπου αυτού χρησιμοποιούνται πλάκες χάλυβα πολύ μικρότερου πάχους, πράγμα το οποίο μειώνει την αναγκαία ποσότητα χάλυβα, χωρίς εντούτοις να μειώνει κατ' ανάγκη τον αριθμό των πλακών που πρέπει να χρησιμοποιηθούν. Επιπλέον, ο μεγαλύτερος αριθμός καμπύλων πλακών και οι θεμελιωδώς διαφορετικές απαιτήσεις ως προς τον εξοπλισμό θα αύξαναν, μεταξύ άλλων, τον χρόνο εργασίας και τον χρόνο αναμονής σε κάθε στάδιο της παραγωγής και, ως εκ τούτου, θα είχαν σημαντική επίδραση στο συνολικό δυναμικό επεξεργασίας του χάλυβα.

194 Κατά συνέπεια, η παραγωγή και η επεξεργασία πλακών χάλυβα για τις οποίες δεν έχει σχεδιαστεί το ναυπηγείο θα συνεπάγονταν σύντομα, κατά την Επιτροπή, τον κορεσμό ορισμένων τομέων της παραγωγής. Επί παραδείγματι, τα συνεργεία βαφής θα αποτελούσαν τροχοπέδη, δεδομένου ότι ο ίδιος αριθμός συνεργείων βαφής θα έπρεπε να μπορεί να ανταπεξέλθει σε μεγαλύτερη παραγωγή, διότι, τα προς επεξεργασία τεμάχια θα ήταν συνήθως μικρότερου μεγέθους, ενώ ο αριθμός τους θα ήταν μεγαλύτερος. Επιπλέον, ο αριθμός των συνθέτων τεμαχίων, ακόμη και αν αυτά απαιτούν μικρότερη ποσότητα χάλυβα, θα συντελούσε στην κατανάλωση περισσοτέρων ανθρωπωρών για τον εξοπλισμό και στην παράταση του χρονικού διαστήματος παραμονής τους σε ορισμένους τομείς παραγωγής του ναυπηγείου.

195 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν προέβαλαν επαρκή πραγματικά στοιχεία ώστε να τεθούν σοβαρά υπό αμφισβήτηση αυτοί οι ισχυρισμοί ως προς την παραγωγή χάλυβα, ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αφορά τη χρησιμοποίηση των πλοίων του τύπου Ε3 ως βάση των υπολογισμών.

196 Όσον αφορά, στη συνέχεια, την αιτίαση των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή κακώς εφήρμοσε τον συντελεστή cgt του ΟΟΣΑ που αντιστοιχεί στα πλοία του τύπου Ε3 μονής γάστρας (0,25) αντί του συντελεστή για τα πλοία διπλής γάστρας (0,30), πρέπει να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της Επιτροπής ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου την εμπόδιζε να χρησιμοποιήσει, στο τέλος της διαδικασίας σχεδιασμού, νέους συντελεστές συμφωνηθέντες εν τω μεταξύ, δεδομένου ότι ο εφαρμοστέος το 1992 συντελεστής κατά τον υπολογισμό του παραγωγικού δυναμικού ήταν 0,25. Εν πάση περιπτώσει, από τη δικογραφία και από τις αγορεύσεις των διαδίκων προκύπτει ότι ο νέος εφαρμοστέος για τα πλοία διπλής γάστρας συντελεστής (0,30), μολονότι είναι εφαρμοστέος από 1ης Ιανουαρίου 1993, δημοσιεύθηκε μόλις τον Ιούνιο 1994.

197 Τέλος, ως προς τις αιτιάσεις των προσφευγουσών που αφορούν τις παραβάσεις διαδικαστικών κανόνων, δηλαδή την παράλειψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως να υποβάλει το χρονοδιάγραμμα του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας και την καθυστερημένη υποβολή της πρώτης εκθέσεως «spill-over», αρκεί η διαπίστωση ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι αποδεικνύονται οι παραβάσεις αυτές, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι, εάν δεν υπήρχε αυτή η πλημμέλεια, η διαδικασία θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα (προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, και προπαρατεθείσα απόφαση Distillers Company κατά Επιτροπής). Επιπλέον, οι προσφεύγουσες δεν μπόρεσαν να αντικρούσουν τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι υπήρξαν, εν πάση περιπτώσει, μειώσεις παραγωγικού δυναμικού στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

198 Ενόψει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

199 Το Πρωτοδικείο, δεδομένου ότι θεωρεί ότι έχει αρκούντως διαφωτισθεί από τα έγγραφα της δικογραφίας, φρονεί ότι δεν υπάρχει λόγος να διατάξει, κατόπιν του αιτήματος των προσφευγουσών, να προσκομισθούν, αφενός, το κοινοποιηθέν από τις γερμανικές αρχές έγγραφο της 2ας Οκτωβρίου 1992, το έγγραφο της Γερμανικής Κυβερνήσεως της 4ης Δεκεμβρίου 1992, καθώς και η σύμβαση πωλήσεως της MTW, συναφθείσα μεταξύ της Treuhandanstalt και της Bremer Vulkan, και, αφετέρου, το έγγραφο της Γερμανικής Κυβερνήσεως της 24ης Ιουλίου 1992. Οι προσφεύγουσες ζήτησαν να προσκομισθούν τα έγγραφα αυτά με την αιτιολογία ότι περιελάμβαναν πληροφορίες ως προς το όριο του παραγωγικού δυναμικού, το οποίο αποτελεί ένα από τα κεντρικά σημεία της υποθέσεως. Δεδομένου, όμως, ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεσμεύθηκε έναντι της Επιτροπής ότι το

μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό της MTW θα περιοριστεί σε 100 000 cgt, δεν είναι αναγκαίο να προσκομισθούν τα αιτηθέντα έγγραφα για να ελεγχθεί η νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως (διάταξη του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 1986, 212/86, ICI κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 4).

200 Όσον αφορά την αίτηση διεξαγωγής πραγματογνωμοσύνης, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η επίδικη απόφαση, ελλείψει οποιασδήποτε ενδείξεως ικανής να θέσει υπό αμφισβήτηση το κύρος της, πρέπει να έχει το τεκμήριο της νομιμότητας που υφίσταται υπέρ των κοινοτικών πράξεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Απριλίου 1982, 11/81, Dürbeck κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 1251). Συνεπώς, αν οι προσφεύγουσες δεν είναι σε θέση να παράσχουν ενδείξεις ικανές να ανατρέψουν το τεκμήριο αυτό, δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων. Ενόψει του ότι οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που καταρτίστηκαν για λογαριασμό των προσφευγουσών και της Δανικής Κυβερνήσεως δεν δικαιολογούν, όπως κρίθηκε ανωτέρω στη σκέψη 186, την αμφισβήτηση των εκτιμήσεων ως προς το παραγωγικό δυναμικό της MTW και ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν στοιχεία ικανά να οδηγήσουν στη σκέψη ότι η Επιτροπή μπορεί να υπέπεσε σε πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως, δεν υπάρχει λόγος να διαταχθεί πραγματογνωμοσύνη.

Επί του τρίτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας, καθόσον η Επιτροπή παρέσχε τη δυνατότητα αυξήσεως του παραγωγικού δυναμικού μετά πέντε ή δέκα έτη.

201 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της έβδομης οδηγίας, το οποίο επιτάσσει την πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού, δεχόμενη ότι το παραγωγικό δυναμικό μπορεί να αυξηθεί, αντιστοίχως, μετά πέντε έτη, με την έγκριση της Επιτροπής, ή μετά δέκα έτη, χωρίς την έγκριση αυτή. Κατά τις προσφεύγουσες, δεν μπορεί να εφαρμοστεί η αρχή του άρθρου 7 της έβδομης οδηγίας, διότι το άρθρο αυτό αφορά μόνον την ενίσχυση λόγω κλεισίματος επιχειρήσεως. Εν προκειμένω, αντιθέτως, πρόκειται για τη δημιουργία ενός πιο σύγχρονου ναυπηγείου με την αύξηση του παραγωγικού δυναμικού μέχρι 100 000 cgt.

202 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η επίδικη απόφαση ορίζει ότι «ο περιορισμός του παραγωγικού δυναμικού ισχύει για δέκα έτη από το τέλος της αναδιαρθρώσεως. Μετά πέντε έτη, η Γερμανία μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή να άρει τον περιορισμό του παραγωγικού δυναμικού».

203 Το άρθρο 10α δεν περιλαμβάνει ορισμό των όρων «πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού», οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παράγραφο 2, στοιχείο γ'. Συνεπώς, οι όροι αυτοί πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα των λοιπών διατάξεων της έβδομης οδηγίας.

204 Όσον αφορά τις ενισχύσεις για το κλείσιμο επιχειρήσεων, το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της έβδομης οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Οι ενισχύσεις για την κάλυψη του συνήθους κόστους που προκύπτει από το μερικό ή ολικό κλείσιμο ναυπηγείων κατασκευής ή επισκευής πλοίων μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά, εφόσον η μείωση της δυναμικότητας που προκύπτει από τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών είναι πραγματική και μη αναστρέψιμη.

Για να εξακριβωθεί ο μη αναστρέψιμος χαρακτήρας του κλεισίματος μονάδων προς τις οποίες χορηγούνται ενισχύσεις, το ενεχόμενο κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι εγκαταστάσεις ναυπήγησης και επισκευής πλοίων που έχουν κλείσει να παραμείνουν κλειστές για χρονικό διάστημα όχι κατώτερο των πέντε ετών.»

205 Από το άρθρο 7 της έβδομης οδηγίας προκύπτει ότι το κλείσιμο θεωρείται ως μη αναστρέψιμο εφόσον διαρκεί πλέον των δέκα ετών. Ενδεχομένως, η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει το εκ νέου άνοιγμα μετά πέντε έτη. Πράγματι, η παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου ορίζει ότι, «εάν, μετά την παρέλευση πενταετίας αλλά προτού παρέλθει δεκαετία από το κλείσιμο, ένα κράτος μέλος επιθυμεί να ανοίξει εκ νέου κάποια μονάδα κατασκευής ή επισκευής πλοίων, πρέπει να λάβει προηγουμένως την έγκριση της Επιτροπής».

206 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι πρέπει να ερμηνευθεί κατά τον ίδιο τρόπο η έκφραση «πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού» στο πλαίσιο του άρθρου 10α. Συνεπώς, εφόσον πρόκειται περί μειώσεως του συνολικού παραγωγικού δυναμικού των ανατολικογερμανικών ναυπηγείων, το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι οι αρχές που απορρέουν από το άρθρο 7 δεν έχουν εφαρμογή, επειδή θα αυξηθεί το παραγωγικό δυναμικό της MTW, είναι αλυσιτελές.

207 Συνεπώς, το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

208 Ως εκ τούτου, ολόκληρος αυτός ο λόγος ακυρώσεως, ο οποίος αφορά την παράβαση των προϋποθέσεων του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας, πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση ουσιώδους τύπου

209 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως διαιρείται σε δύο σκέλη. Κατά τις προσφεύγουσες, αφενός, η επίδικη απόφαση δεν είναι αρκούντως αιτιολογημένη. Αφετέρου, η Επιτροπή δεν φρόντισε να λάβει τις εκθέσεις «spill-over» τις οποίες επιτάσσει το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας.

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

210 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η επίδικη απόφαση πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας. Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι, κατά παγία νομολογία, από την αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 190 πρέπει να διαφαίνεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλομένη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου για να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Σεπτεμβρίου 1995, T-95/94, Sytraval κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2651, σκέψη 52, κατά της οποίας ήδη εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, η δε υπόθεση φέρει τον αριθμό C-367/95 P). Κατά τις προσφεύγουσες, είναι σημαντικό η αιτιολογία μιας αποφάσεως να περιλαμβάνει τα αναγκαία στοιχεία για κάθε τρίτο ο οποίος έχει έννομο συμφέρον (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαρτίου 1985, 296/82 και 318/82, Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809).

211 Οι προσφεύγουσες δέχονται ότι η αιτιολογία μιας αποφάσεως μπορεί, ενδεχομένως, να είναι συνοπτική (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 1963, 24/62, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 909). Εντούτοις, υπάρχουν ορισμένα όρια, όπως μπορεί να συναχθεί από την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψη 35), η οποία παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με την παρούσα υπόθεση. Το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας και

η απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992 απαιτούσαν να πληρούνται ορισμένες συγκεκριμένες προϋποθέσεις προκειμένου να μπορεί η Επιτροπή να εγκρίνει το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έπρεπε να εξηγήσει, κατά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, γιατί θεώρησε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές.

212 Ειδικότερα, από την επίδικη απόφαση δεν προκύπτει 1) ότι η αναγκαιότητα της ενισχύσεως αποδείχθηκε από την ανάλυση των ζημιών που απορρέουν από τις τρέχουσες συμβάσεις (προπαρατεθείσα απόφαση Intermills κατά Επιτροπής, σκέψη 33), 2) ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεσμεύθηκε σαφώς να προβεί στην πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση κατά 40 % του παραγωγικού δυναμικού των ναυπηγείων στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, 3) ότι το ανώτατο όριο του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο α', είχε τηρηθεί, 4) ότι το δεύτερο τμήμα της ενισχύσεως είχε καταβληθεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, 5) ότι η Επιτροπή είχε πράγματι λάβει όλες τις εκθέσεις «spill-over» και, τέλος, 6) ότι η Επιτροπή βεβαιώθηκε ότι δεν θα εχορηγείτο καμία μεταγενέστερη ενίσχυση στην παραγωγή. Επιπλέον, η Επιτροπή παρέλειψε να αναφέρει, με την επίδικη απόφαση, ότι η ενίσχυση είχε ήδη καταβληθεί από τις γερμανικές αρχές πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993. Κατά τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν μπορούσε να περιοριστεί στη δήλωση ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 10α, παράγραφος 2, της έβδομης οδηγίας είχαν πληρωθεί (προπαρατεθείσα απόφαση Intermills κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

213 Οι προσφεύγουσες, αναφερόμενες στις αιτιολογίες που προέβαλε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, υπογραμμίζουν στη συνέχεια ότι η ανεπαρκής αιτιολογία δεν μπορεί να θεραπευθεί μετά την άσκηση προσφυγής (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1981, 195/80, Michel κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1981, σ. 2861).

214 Οι προσφεύγουσες, μολονότι είχαν προσκληθεί σε συσκέψεις κατά τις οποίες η υπόθεση συζητήθηκε λεπτομερώς, ισχυρίζονται ότι στις περιπτώσεις αυτές δεν έλαβαν στοιχεία ως προς τους πραγματικούς και νομικούς λόγους για τους οποίους κρίθηκε εν τέλει ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Οι προσφεύγουσες πληροφορήθηκαν μόνον το μέγεθος και το σχέδιο μεταφοράς του ναυπηγείου.

215 Εξάλλου, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι η νομολογία την οποία επικαλέστηκε η Επιτροπή ασκεί επιρροή στην υπόθεση (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984, 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, και προπαρατεθείσα απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, Βέλγιο κατά Επιτροπής). Συγκεκριμένα, από τη δεύτερη απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή απαλλάσσεται της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως την οποία υπείχε από το άρθρο 190 της Συνθήκης.

216 Τέλος, όσον αφορά το άρθρο 10α, παράγραφος 3, της έβδομης οδηγίας, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, δεν διευκρίνισε, όπως υπεχρεούτο, αν φρονούσε ή όχι ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση συμβιβαζόταν με το κοινό συμφέρον.

217 Η Δανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να είναι αυξημένη σε περίπτωση ατομικής αποφάσεως, όπως εν προκειμένω, σε σχέση με τις περιπτώσεις πράξεων γενικής ισχύος.

218 Η Δανική Κυβέρνηση προβάλλει, στη συνέχεια, ότι η επίδικη απόφαση δεν παρέχει στους ενδιαφερομένους επαρκή δυνατότητα να κατανοήσουν τη νομική κατάσταση που δημιουργεί και να ελέγξουν τη νομιμότητά της (προπαρατεθείσα απόφαση Sytraval κατά Επιτροπής). Εκτός των αιτιάσεων που προέβαλαν οι προσφεύγουσες, η Δανική Κυβέρνηση προσθέτει, ειδικότερα, τα εξής: 1) ότι δεν προκύπτει από το έγγραφο της 18ης Μαΐου 1994 ότι πρόκειται περί αποφάσεως, 2) ότι η επίδικη απόφαση δεν αναφέρει σαφώς τη νομική βάση, 3) ότι η απόφαση δεν περιλαμβάνει ακριβή απαρίθμηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Γερμανική Κυβέρνηση, 4) ότι η περιγραφή των επιβαλλομένων περιορισμών του παραγωγικού δυναμικού είναι ανακόλουθη και ασυνάρτητη, 5) ότι, μολονότι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να απαιτούν αιτιολογία αρμόζουσα στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, από την απόφαση δεν προκύπτει αν η Επιτροπή διεξήγαγε την παραμικρή συμπληρωματική έρευνα ως προς τις συνέπειες της μελετωμένης ενισχύσεως για ολόκληρο τον τομέα των ναυπηγικών εργασιών και, τέλος, 6) ότι η απόφαση περιλαμβάνει στοιχεία μη ασκούντα επιρροή και ουδόλως συνδεόμενα με την επίδικη απόφαση.

219 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή δύναται, κατά τη νομολογία, να περιοριστεί στη δήλωση ότι οι προϋποθέσεις που θέτουν οι εν λόγω εισάγουσες εξαίρεση διατάξεις έχουν τηρηθεί (προπαρατεθείσα απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, Βέλγιο κατά Επιτροπής), δεν ανταποκρίθηκε ούτε στην περιορισμένη αυτή υποχρέωση. Συνεπώς, πρέπει να ακυρωθεί η επίδικη απόφαση λόγω ελλείψεως αιτιολογίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1995, C-360/92 P, Publishers Association κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-23).

220 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως μιας συγκεκριμένης πράξεως, την οποία θεσπίζει το άρθρο 190 της Συνθήκης, εξαρτάται, αφενός, από τη φύση της επίμαχης πράξεως και, αφετέρου, από το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιανουαρίου 1973, 13/72, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 349, σκέψη 11).

221 Όσον αφορά τη φύση της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ρόλος της περιοριζόταν στον έλεγχο του αν επληρούντο οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις του άρθρου 10α της οδηγίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, μπορούσε να περιοριστεί στη δήλωση ότι εξακρίβωσε ότι οι προϋποθέσεις αυτές επληρούντο, όπως και πράγματι έπραξε.

222 Όσον αφορά το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η επίδικη απόφαση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγουσες, λόγω της πολύ ενεργετικής συμμετοχής τους στη διοικητική διαδικασία, είχαν πλήρη γνώση όλων των πραγματικών και νομικών λόγων βάσει των οποίων η Επιτροπή έκρινε ότι η ενίσχυση συμβιβαζόταν με την κοινή αγορά. Συνεπώς, οι αιτιάσεις των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθούν. Η καθής παραπέμπει συναφώς στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Lenz στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1988, 62/87 και 72/87, Περιφερειακή Κυβέρνηση της Βαλλονίας και Glaverbel κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 1573). Ως εκ τούτου, κατά την Επιτροπή, η προπαρατεθείσα απόφαση Michel κατά Κοινοβουλίου δεν είναι σχετική με την υπόθεση, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες πληροφορήθηκαν, πριν από την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, όλους τους σημαντικούς λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε εν τέλει ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

223 Όσον αφορά τις αιτιάσεις της Δανικής Κυβερνήσεως, η Επιτροπή παρατηρεί, πρώτον, ότι η πρακτική της στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων είναι να κοινοποιεί στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος έγγραφο το οποίο περιλαμβάνει αντίγραφο της ληφθείσας από την Ολομέλεια της Επιτροπής αποφάσεως.

Επιπλέον, από τη διατύπωση του εγγράφου της 18ης Μαΐου 1994, το οποίο αποτελεί την επίδικη απόφαση, προκύπτει ότι πρόκειται πράγματι περί αποφάσεως. Δεύτερον, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Δανικής Κυβερνήσεως, το έγγραφο αναφέρει τόσο τη νομική βάση της αποφάσεως όσο και τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η απόφαση αυτή. Τρίτον, η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι είναι σε θέση να αντικρούσει το επιχείρημα ότι η τεχνική περιγραφή της μειώσεως του παραγωγικού δυναμικού στην επίδικη απόφαση είναι ανακόλουθη και ασυνάρτητη, εφόσον η Δανική Κυβέρνηση δεν αναπτύσσει την επιχειρηματολογία της επί του ζητήματος αυτού. Τέταρτον, η φύση των αποφάσεων που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας συνηγορεί, αντιθέτως προς την άποψη της Δανικής Κυβερνήσεως, υπέρ της συνοπτικής αιτιολογίας. Πέμπτον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι το έγγραφο της 18ης Μαΐου 1994 περιλαμβάνει ορισμένες προϋποθέσεις που δεν έχουν σχέση με την υπόθεση, πράγμα το οποίο η Επιτροπή αρνείται, τούτο δεν επηρεάζει τα έννομα συμφέροντα των προσφευγουσών. Έκτον, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Δανικής Κυβερνήσεως, η απόφαση αναφέρει τις εκθέσεις «spill-over», τουλάχιστον εμμέσως, και επισημαίνει, εξάλλου, ότι καμία άλλη ενίσχυση δεν μπορεί να καταβληθεί στο ναυπηγείο.

224 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το άρθρο 10α, παράγραφος 3, της έβδομης οδηγίας δεν προσθέτει τίποτα στις προϋποθέσεις του άρθρου 10α, παράγραφος 2, αλλά ότι προστέθηκε ώστε να προκύπτει αναμφισβήτητα ότι η Επιτροπή υποχρεούται να ελέγχει μήπως τα ναυπηγεία που έχουν λάβει ενίσχυση πωλήσουν αιφνιδίως πλοία σε τιμή κατώτερη των τιμών της αγοράς.

225 Όσον αφορά τη διαδικασία καταβολής του δευτέρου τμήματος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, έχοντας υπόψη τα πρακτικά της συσκέψεως της 21ης Μαρτίου 1994, οι προσφεύγουσες είχαν επίγνωση του ότι το τμήμα αυτό είχε κατατεθεί σε δεσμευμένους λογαριασμούς πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993.

226 Η παρεμβαίνουσα MTW υπογραμμίζει ότι η επίδικη απόφαση αφορά μόνο το δεύτερο τμήμα κρατικής ενισχύσεως, το πρώτο τμήμα της οποίας είχε ήδη εγκριθεί με απόφαση, κατόπιν της ιδίας κοινοποιήσεως και εντός του ιδίου πλαισίου. Δεδομένου ότι η ενίσχυση αυτή καθαυτή είχε ήδη εξετασθεί και επιτραπεί με την προηγούμενη απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992, η Επιτροπή μπορούσε, κατά την MTW, να περιοριστεί να διαπιστώσει με την επίδικη απόφαση ότι οι διαδικαστικοί κανόνες που είχε θεσπίσει η προηγούμενη απόφαση για την αποδέσμευση του δευτέρου τμήματος είχαν τηρηθεί.

227 Πρώτον, κατά την MTW, η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο να εκθέσει λεπτομερή αιτιολογία παρά μόνον καθόσον η δεύτερη αυτή απόφαση έβαινε αισθητώς πέραν της πρώτης (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 457, σκέψη 31). Εν προκειμένω, ο κανόνας που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο, ότι η συνοπτική αιτιολογία αρκεί οσάκις η απόφαση ακολουθεί ένα σύνολο παγίων αποφάσεων, πρέπει να εφαρμοστεί κατ' αναλογία.

228 Δεύτερον, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες είχαν ευρεία συμμετοχή στη διαδικασία λήψεως της αποφάσεως και δεδομένου ότι είχαν πρόσβαση σε όλα σχεδόν τα σχετικά έγγραφα, είχαν πλήρη γνώση του νοηματικού πλαισίου της επίδικης αποφάσεως.

229 Τρίτον, η αιτιολογία μιας αποφάσεως δεν πρέπει να περιλαμβάνει εμπιστευτικά στοιχεία των οποίων η κοινολόγηση αντιβαίνει στο καθήκον εχεμύθειας που έχει η Επιτροπή. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να κοινολογήσει κανένα στοιχείο σχετικό, μεταξύ άλλων, προς τις εκθέσεις «spill-over», προς τη διαδικασία καταβολής της ενισχύσεως και προς τις σχεδιαζόμενες επενδύσεις στο ναυπηγείο της παρεμβαίνουσας.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

230 Κατά παγία νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του. Δεν απαιτείται η αιτιολογία να διασαφηνίζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 86, και παρατιθέμενη νομολογία).

231 Όσον αφορά το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η εν λόγω πράξη, υπενθυμίζεται ότι, όπως έχει ήδη διαπιστώσει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 169 ανωτέρω, ο ρόλος της Επιτροπής, για την εκτίμηση του αν συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά οι λειτουργικές ενισχύσεις βάσει του θεσπισθέντος με την οδηγία 92/68 καθεστώτος εξαιρέσεων, περιορίζεται στον έλεγχο της τηρή-

σεως των προϋποθέσεων του άρθρου 10α της έβδομης οδηγίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, από τη νομολογία προκύπτει ότι δεν υφίσταται καμία ανάγκη αιτιολογήσεως πέραν της διαπιστώσεως ότι πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις (προπαρατεθείσα απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 36).

232 Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 10α έχουν, επιπλέον, τον χαρακτήρα πραγματικών περιστατικών, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι δεν είναι αναγκαίο να επαναλαμβάνει η Επιτροπή στην αιτιολογία της όλες αυτές τις προϋποθέσεις. Είναι χρήσιμο να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, ιδίως δε του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχει ο αποδέκτης της πράξεως, δηλαδή η Γερμανική Κυβέρνηση, να λάβει εξηγήσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. I-1433, σκέψη 52).

233 Συναφώς, επισημαίνεται ότι από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή, αφού έλαβε την οριστική σύμβαση και τα συμπληρωματικά στοιχεία για την ιδιωτικοποίηση της MTW, ήταν σε θέση, σε πρώτη φάση, να εγκρίνει, με την απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 1992, την καταβολή του πρώτου τμήματος των λειτουργικών ενισχύσεων. Κατόπιν, αφού έλαβε άλλα στοιχεία από τη Γερμανική Κυβέρνηση, είχε τη δυνατότητα να εξακριβώσει την πλήρωση των επιβαλλομένων από την οδηγία 92/68 προϋποθέσεων εφαρμογής των ειδικών ενισχύσεων, πράγμα το οποίο της επέτρεψε να εγκρίνει την καταβολή του δευτέρου τμήματος.

234 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις προϋποθέσεις αυτές, η Επιτροπή εξέθεσε με την επίδικη απόφαση την αναγκαιότητα του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως και τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν ως προς το μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό της MTW. Η επίδικη απόφαση περιλαμβάνει διευκρινίσεις σχετικές με τον περιορισμό του δυναμικού αυτού. Η απόφαση επιβάλλει, μεταξύ άλλων, να μην υπάρξει υπέρβαση της ανώτατης επιτρεπόμενης παραγωγής των 102 500 τόνων χάλυβα, να μειωθεί το μήκος της δεξαμενής κατασκευής, το οποίο αρχικώς ήταν 422 μέτρα, σε 366 μέτρα και να καταστραφεί το αρχικώς προβλεφθέν για την εν σειρά ναυπήγηση τμήμα της δεξαμενής. Επιπλέον, κατά την επίδικη απόφαση, μολονότι από την τεχνική εξέταση προέκυψε ότι το παραγωγικό δυναμικό της MTW μπορούσε μετά βίας να υπερβεί το απονεμηθέν από τη Γερμανική Κυβέρνηση στο ναυπηγείο αυτό παραγωγικό δυναμικό (100 000 cgt), η Επιτροπή έκρινε ότι ήταν αναγκαίο να διατηρηθεί ορισμένος έλεγχος όσο διαρκούσε η συνέχιση του προγράμματος επενδύσεως, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι θα τηρηθεί ο περιορισμός του παραγωγικού δυναμικού.

235 Τέλος, από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη στις διαβεβαιώσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως ως προς την τήρηση του ορίου του παραγωγικού δυναμικού και της υποχρεώσεως να αποφευχθούν οι διαρροές της ενισχύσεως προς άλλα ναυπηγεία, η Επιτροπή αποφάσισε να μην αντιταχθεί στην καταβολή του δευτέρου τμήματος της ενισχύσεως.

236 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι αυτοί οι εκτεθέντες, έστω και συνοπτικώς, λόγοι αποτελούν επαρκή αιτιολογία υπό την έννοια του άρθρου 190 της Συνθήκης, υπό το πρίσμα της προπαρατεθείσας νομολογίας και ενόψει του περιορισμένου ρόλου της Επιτροπής στις υποθέσεις αυτές. Πράγματι, η επίδικη απόφαση εκθέτει τους νομικούς και πραγματικούς λόγους που ενέχουν ουσιώδη σημασία στην οικονομία της αποφάσεως αυτής.

237 Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι η επίδικη απόφαση περατώνει την προκαταρκτική διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

238 Το εν λόγω άρθρο δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να προκαλέσει τη συμμετοχή τρίτων στη διοικητική διαδικασία. Μόνο στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης υποχρεούται η Επιτροπή να τάσσει προθεσμία στους ενδιαφερομένους προς υποβολή των παρατηρήσεών τους (προπαρατεθείσα απόφαση Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 22, και προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 16). Υπό την επιφύλαξη της υποχρεώσεως κινήσεως της εν λόγω διαδικασίας, δεδομένου ότι, εξάλλου, οι προσφεύγουσες δεν προέβαλαν σχετικό λόγο ακυρώσεως, η Επιτροπή μπορούσε, επομένως, να εκδώσει την επίδικη απόφαση στηριζόμενη αποκλειστικώς στην αλληλογραφία με τη Γερμανική Κυβέρνηση. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο κατ' αρχήν να λάβει υπόψη το συμφέρον ενός τρίτου προσώπου να λάβει εξηγήσεις ως προς την αιτιολογία.

239 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες γνώριζαν λεπτομερώς τα δεδομένα της υποθέσεως, δεν στερήθηκαν της δυνατότητας να προασπίσουν τα δικαιώματά τους και να αμφισβητήσουν το βάσιμο της επίδικης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει, όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή, ότι οι προσφεύγουσες είχαν ευρεία συμμε-

τοχή στη διοικητική διαδικασία και, έτσι, πληροφορήθηκαν τουλάχιστον τους κύριους πραγματικούς και νομικούς λόγους βάσει των οποίων η Επιτροπή έκρινε ότι η ενίσχυση συμβιβαζόταν με την κοινή αγορά. Όπως διαπιστώθηκε ήδη ανωτέρω στη σκέψη 101, οι προσφεύγουσες μετέσχαν σε πλείονες συσκέψεις και είχαν πρόσβαση σε πλείονα έγγραφα του φακέλλου. Οι προσφεύγουσες έλαβαν λεπτομερείς απαντήσεις σε ερωτήσεις που αφορούσαν, ιδίως, το μελλοντικό παραγωγικό δυναμικό της MTW. Επιπλέον, τόσο τα πρακτικά όσο και η αλληλογραφία την οποία προσκόμισαν οι ίδιες οι προσφεύγουσες εμφαίνουν σαφώς ότι είχαν ιδιαιτέρως λεπτομερή γνώση των δεδομένων.

240 Ενόψει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας.

241 Οι προσφεύγουσες υποστήριξαν αρχικώς ότι η Επιτροπή, κατά παράβαση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας, δεν φρόντισε να λάβει τις επιτασσόμενες από το άρθρο αυτό εκθέσεις «spill-over». Με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγουσες περιορίστηκαν στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή δεν είχε λάβει, πριν από το τέλος του Φεβρουαρίου του 1993, την πρώτη έκθεση «spill-over».

242 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι πράγματι έλαβε τις εκθέσεις «spill-over» του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της έβδομης οδηγίας. Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως.

243 Το Πρωτοδικείο, έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής της 1ης Απριλίου 1993, μνεία της οποίας έγινε ανωτέρω στη σκέψη 9, διαπιστώνει ότι η Επιτροπή έλαβε την πρώτη έκθεση «spill-over» στα μέσα Μαρτίου του 1993, δηλαδή μερικές εβδομάδες μετά τη λήξη της προθεσμίας. Κατά παγία νομολογία, όμως, η παράβαση ενός διαδικαστικού κανόνα συνεπάγεται την ακύρωση της πράξεως μόνο αν, εφόσον δεν είχε υπάρξει αυτή η πλημμέλεια, η διαδικασία θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα (προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, και προπαρατεθείσα απόφαση Distillers Company κατά Επιτροπής).

244 Δεδομένου ότι, αφενός, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν πλέον ότι οι άλλες ετήσιες εκθέσεις «spill-over» απεστάλησαν στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 10α της έβδομης οδηγίας, και, αφετέρου, δεν επιχείρησαν καν να αποδείξουν ότι η διοικητική διαδικασία θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν η Επιτροπή είχε λάβει την πρώτη έκθεση πριν από το τέλος Φεβρουαρίου του 1993, το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί, ως αποδεικτικό μέσο, η προσκόμιση των εκθέσεων «spill-over», όπως ζήτησαν οι προσφεύγουσες.

245 Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως που αφορά την παράβαση ουσιώδους τύπου πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση της «αρχής της διαφανείας» ή «της εκατέρωθεν ακροάσεως»

Επιχειρήματα των διαδίκων

246 Η Δανική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να εφαρμόζει την προβλεπόμενη από το άρθρο 93, παράγραφος 2, διαδικασία της κατ' αντιπαράθεση εξετάσεως της υποθέσεως, οσάκις φρονεί, βάσει προσωρινής εξετάσεως στο πλαίσιο της παραγράφου 3 του ιδίου άρθρου, ότι υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το αν η εν λόγω ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Εξ αυτού η Δανική Κυβέρνηση συνάγει ότι η διοικητική διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να είναι διαφανής τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για όλους τους ενδιαφερομένους, περιλαμβανομένων των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων που ενδέχεται να θίγονται άμεσα. Κατά τη Δανική Κυβέρνηση, προκύπτει και από τη νομολογία ότι απαιτείται η αυστηρή τήρηση της διαφανείας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Moris Holland κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 13· της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1451, και της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307). Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Δανική Κυβέρνηση, στηριζόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 1996, C-58/94, Κάτω Χώρες κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-2169), σκέψεις 20 έως 22, αντέκρουσε την επιχειρηματολογία της Επιτροπής ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος.

247 Η αρχή της διαφανείας (ή της εκατέρωθεν ακροάσεως) συνεπάγεται ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν τα πάντα ως προς τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή εξετάζει την υπόθεση και ότι πρέπει να τους τάσσεται προθεσμία για να υποβάλλουν τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους ως προς τα σχέδια ενισχύσεων. Εξάλλου, το γεγονός ότι, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή διαθέτει ευρύτατη εξουσία εκτιμήσεως αποτελεί αφ' εαυτού έναν λόγο για να επιτάσσεται η αυστηρή τήρηση της διαφανείας.

248 Εν προκειμένω όμως, η διαφάνεια κατά την εξέταση της υποθέσεως από την Επιτροπή δεν ήταν αρκετή ώστε να ανταποκρίνεται στην επιταγή αυτή. Λόγω του μικρού χρονικού διαστήματος εντός του οποίου εξετάστηκε η υπόθεση, οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν παρά περιορισμένη πρόσβαση στα στοιχεία και μειωμένες δυνατότητες να παρακολουθήσουν τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή εξέταζε την υπόθεση, ιδίως στην τελική της φάση. Επιπλέον, η έγκριση της καταβολής του δευτέρου τμήματος δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (στο εξής: Επίσημη Εφημερίδα) σχεδόν δύο μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως κατά της επίδικης αποφάσεως, βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης.

249 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος, διότι δεν έχει προβληθεί από τις προσφεύγουσες. Κατά το άρθρο 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας και τα άρθρα 37, τρίτο εδάφιο, και 46 του Οργανισμού (ΕΚ) του Δικαστηρίου, η Δανική Κυβέρνηση, ως παρεμβαίνουσα, δεν μπορεί να θέσει νέα ζητήματα που αποτελούν κατ' ουσίαν νέους λόγους ακυρώσεως (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Lagrange στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1961, 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 547, και του γενικού εισαγγελέα Darmon στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 1987, 233/85, Bonino κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 739· απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαρτίου 1993, C-155/91, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1993, σ. I-939, σκέψη 24, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Tesauro στην ίδια υπόθεση, σημείο 13· προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 21 και 22, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Lenz στην ίδια υπόθεση, σημείο 48, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, σκέψεις 11 και 12). Εν πάση περιπτώσει, κατά την Επιτροπή, ο λόγος ακυρώσεως είναι τόσο νόμω όσο και ουσία αβάσιμος.

250 Όσον αφορά το νόμω αβάσιμο, μόνο κατά τη φάση του βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ελέγχου υποχρεούται η Επιτροπή να τάσσει στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

Εξάλλου, η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, σκοπεί στο να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως και όχι, όπως φαίνεται να υποστηρίζει η Δανική Κυβέρνηση, να παράσχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να επιβλέπουν τον τρόπο κατά τον οποίο εξετάζει τον φάκελο η Επιτροπή.

251 Ωστόσο, όσον αφορά το ουσία αβάσιμο, η Επιτροπή προέβη σε ανταλλαγή απόψεων και επιχειρημάτων με τις προσφεύγουσες και τις ενημέρωνε πλήρως, κατά το δυνατόν, για τα στοιχεία που συνέλεγε στο πλαίσιο της έρευνας της υποθέσεως, όχι μόνον το 1994, αλλά και το 1993. Εξάλλου, τα κράτη μέλη ενημερώθηκαν, στο πλαίσιο πολυμερών συσκέψεων, για όλες τις σημαντικές εξελίξεις του φακέλου.

252 Τέλος, όσον αφορά την αιτίαση της Δανικής Κυβερνήσεως που αφορά την καθυστερημένη δημοσίευση της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή φρονεί ότι η τετράμηνη προθεσμία δεν είναι ασυνήθης και δεν πρέπει να θεωρείται ως μη εύλογη. Εν πάση περιπτώσει, η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

253 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Δανική Κυβέρνηση προσάπτει στην Επιτροπή την παραβίαση μιας «αρχής περί διαφανείας», λόγω του ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν παρά περιορισμένη πρόσβαση στα στοιχεία και μειωμένες δυνατότητες να παρακολουθήσουν τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή εξέταζε την υπόθεση, ιδίως στην τελική της φάση.

254 Χωρίς να χρειάζεται να κριθεί το παραδεκτό του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, αυτός πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί ως αβάσιμος.

255 Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, της θεσπιζομένης από το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης προκαταρκτικής φάσεως

εξετάσεως των ενισχύσεων, η οποία μοναδικό σκοπό έχει να επιτρέψει στην Επιτροπή να μορφώσει μια πρώτη γνώμη ως προς το αν η επίμαχη ενίσχυση συμβιβάζεται, εν όλω ή εν μέρει, με την κοινή αγορά, και, αφετέρου, της φάσεως εξετάσεως βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 16, και προπαρατεθείσα απόφαση Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 22). Όπως έχει ήδη υπομνησθεί ανωτέρω στη σκέψη 238, μόνο στο πλαίσιο της δεύτερης αυτής φάσεως εξετάσεως, η οποία σκοπεί στο να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως, η Συνθήκη προβλέπει την υποχρέωση της Επιτροπής να τάξει προθεσμία στους ενδιαφερομένους για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

256 Αν μια υπόθεση απαιτεί να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, η Επιτροπή πρέπει να τάξει προθεσμία στους ενδιαφερομένους για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Ωστόσο, τούτο σκοπεί μόνο στο να συλλέξει η Επιτροπή από τους ενδιαφερομένους όλα τα στοιχεία που μπορούν να τη διαφωτίσουν στις μελλοντικές της ενέργειες (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1973, 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 609, σκέψη 19). Με την προπαρατεθείσα απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984, Γερμανία κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο διευκρίνισε (σκέψη 13) ότι η προβλεπομένη από το εν λόγω άρθρο διαδικασία «παρέχει στα λοιπά κράτη μέλη και στους ενδιαφερομένους κύκλους την εγγύηση ότι μπορούν να εκφράσουν την άποψή τους και (...) επιτρέπει στην Επιτροπή να διαφωτιστεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως πριν λάβει την απόφασή της».

257 Η επίδικη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν της προκαταρκτικής διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Συναφώς, από τη νομολογία (προπαρατεθείσα απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 13) προκύπτει ότι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που διακρίνει τη φάση ελέγχου του άρθρου 93, παράγραφος 2, από την προκαταρκτική φάση του άρθρου 93, παράγραφος 3, συνίσταται στην παντελή, κατά την εν λόγω αρχική φάση, έλλειψη υποχρεώσεως της Επιτροπής να τάξει στους ενδιαφερομένους προθεσμία για την επιβολή των παρατηρήσεών τους πριν λάβει την απόφασή της.

258 Συνεπώς, τόσο από την οικονομία των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης όσο και από τη νομολογία προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παράσχει σε τρίτους τη δυνατότητα να μετάσχουν στη διοικητική διαδικασία τόσο εκτεταμένα όσο ισχυρίζεται η Δανική Κυβέρνηση.

259 Είναι αληθές ότι η Επιτροπή, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαβιβάζει στις επιχειρήσεις που μετέσχαν στη διοικητική διαδικασία τις παρατηρήσεις που της απηύθυνε το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος στο πλαίσιο της προκαταρκτικής φάσεως της διαδικασίας εξετάσεως. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι δεν υποχρεούται να το πράξει δυνάμει μιας «αρχής περί διαφανείας».

260 Εν πάση περιπτώσει, διαπιστώνεται ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι ουσία αβάσιμος. Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες είχαν μεγάλη ανάμιξη στη διοικητική διαδικασία. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια πλειόνων συσκέψεων, είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους. Η Επιτροπή τους παρείχε επίσης ευρεία ενημέρωση σχετικά με τις σημαντικές εξελίξεις του φακέλου.

261 Ενόψει των σκέψεων αυτών, και καθόσον η προθεσμία για τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα δεν μπορεί να θίξει τη νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως, ο λόγος ακυρώσεως της Δανικής Κυβερνήσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση των διαδικαστικών κανόνων για την έκδοση των αποφάσεων της Επιτροπής

262 Η Δανική Κυβέρνηση διερωτάται αν η Επιτροπή, εκδίδοντας την επίδικη απόφαση, τήρησε την αρχή της συναποφάσεως και συνυπογραφής όλων των επιτρόπων, δεδομένου ότι η εν λόγω απόφαση έχει υπογραφεί μόνο από το αρμόδιο μέλος της Επιτροπής. Επιπλέον, η Δανική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η επίδικη απόφαση πάσχει σοβαρή τυπική πλημμέλεια, διότι δεν έχει κυρωθεί.

263 Ωστόσο, η Δανική Κυβέρνηση, αφού έλαβε αντίγραφο των πρακτικών συνεδριάσεως της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1994, παραιτήθηκε του λόγου ακυρώσεως διότι τα πρακτικά εμφαίνουν, αφενός, ότι η επίδικη απόφαση εγκρί-

θηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή από την Ολομέλεια της Επιτροπής και, αφετέρου, ότι ο Πρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής είχαν κυρώσει την απόφαση αυτή με την υπογραφή τους στις 18 Μαΐου 1994.

264 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η απόφανση επί του λόγου ακυρώσεως.

265 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες και το παρεμβαίνον Βασίλειο της Δανίας δεν έγινε δεκτός, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

266 Συνεπώς, παρέλκει η απόφαση επί του λόγου ακυρώσεως που προέβαλε η παρεμβαίνουσα MTW, ο οποίος αφορά την προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης της, την οποία θα συνεπαγόταν η ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

267 Βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν και η Επιτροπή καθώς και η παρεμβαίνουσα MTW είχαν προβάλει σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικασθούν οι προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

268 Ωστόσο, τα κράτη μέλη που παρενέβησαν στη διαφορά θα φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της παρεμβαίνουσας MTW.

3) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το Βασίλειο της Δανίας θα φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

Briët Vesterdorf Lindh

Potocki Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Οκτωβρίου 1996.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf